

Tećaj XXII.

Ožujak 1899.

Broj 3.

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlji, odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva,

Uređuje Ivan Partaš.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1899.

Naklada hrv.-slav. Šumarskoga društva.

Šumarski list.

Br. 3. U ZAGREBU, 1. ožujka 1899. God. XXIII.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 8 for.; za $\frac{1}{2}$ stranice 4 for.; za $\frac{1}{3}$ stranice 2 for. 70 novč.; za $\frac{1}{4}$ stranice 2 for. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Nekoje šumske drveće i grmlje.

(Svršetak).

Biela lipa.

Za slavonske šume biela je lipa značajno stablo, pa je i u perivojima obljudljena kao ukrasno drvo, a širi se jugo-iztočnom Evropom i Orientom. U Slavoniji i južnoj Ugarskoj stvara u šumama i hrpe, pa je u njima uz hrast i topolu glavno stablo, a sade ju rado i u alejama.

Poraste kao visoko, ali ne predebelo stablo, a našli smo, da izbija iz korjena sa 2, 4, 7, dapače i 10 debla, što smo, opazili n. pr. i u slavonskih vrba. Cvate koncem lipnja, kad je lipolist (*T. parvifolia*) već odcvala, a zakiti se opojno mirisavim cviećem tako obilno, da se od njega svijaju grane i grančice.

Latinsko joj je ime *Tilia argentea* (*T. tomentosa*; *T. alba*), njemačko Silberlinde, jer joj je lišće s poda bielopusteno, prelivajući se poput srebra i po tome krasan nakit šume, po gotovo pak onda, kad se vjetrić njime poigrava. Na podini može biti lišće nepravilno, ali je vazda sročliko.

Biela ona pust potiče od zvjezdoliko poraslih dlačica (*Sternhärrchen*), koje pokrivaju u mlada lišća i lice plojke, a trajno mladice, pupove, cvjetne peteljke i perutke. Pusteni pupovi više su sbiti od drugih naših lipa.

¶ Cvjetom se biela lipa razlikuje od svojih u nas samoniklih drugarica. Ona ima preko 50 prašnika sa žutim prašnicima, koji su kraći od bliedo-žutih latica, nad koje se uzdiže istobojni pavjenčić (Nebenkrone). Lapovi su s poda i na rubu na gusto obrasli zvezdolikim dlačicama.

Plod-orašac je tvrd, krugljast, nešto bradavičast, više ili manje rebrast (gerippt) i žućkasto-sivom pusti (Sternfilz) obrasao.

Od biele lipe ima takodjer više odlika, od kojih se neke goje u vrтовima.

U Srbiji raste biela lipa obilato po nižim brdima, najčešće na prisojnim kamenim mjestima u družtvu sa crnim javorom, sitnom granicom (*Quercus pubescens*) i mačjim grabom (*Ostrya carpinifolia*; crni grab), u Hercegovini je imala oko Trebinja, u Crnoj gori oko Cerova, u Bugarskoj dosta je obično stablo, a ne manjka u Makedoniji, Thraciji, Tesaliji.

Koprivić (*Celtis australis*).

Ovo veoma značajno stablo hrvatskoga Primorja spada u familiju briestova (*Ulmaceae*), koju Engler i Prantl diele u *Ulmoideae* i *Celtidoideae*.

Rod *Celtis* ima do 60 vrsta u umjerenom pojusu i u tropima, naročito na sjevernoj polutki. U Evropi rastu samo tri vrste: *Celtis australis*, *C. Tournefortii* i *C. glabra*. Prva vrsta raste u Francezkoj, Švicarskoj, Tirolu, Štajerskoj, Kranjskoj, u Goričkoj, Istriji, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini, Crnoj gori, Srbiji, Bugarskoj, u Ugarskoj, Erdelju, Vlaškoj, srednjoj Rusiji, u Španiji, na Balearima, u Italiji, na Korsiki, Siciliji, Tesaliji, Thraciji, Makedoniji, u Grčkoj, na Kreti.

Koprivić obični raste i u sjevernoj Africi, Kavkaziji, Turkestanu, Afganistanu i na Himalaji.

Druga vrsta širi se srednjom Rusijom, Taurusom, Grčkom i Kavkazijom, dočim je treća značajna za Taurus, Kavkaziju i Malu Aziju*.

* Dr. M. Gürke: Plantae Europeae. Fosc. I., p. 74. Leipzig 1897. U Hercegovini kod Srebinja koprivić je po Vandasu običan.

Lišće je u običnoga koprivića (*Zürgelbaum*) dvoredno, nepravilno, nalikujući listu velike koprive (*Urtica dioica*). Podina je klinasta kojoj uz srednje rebarce poraste sa svake strane pojedna žilica (*Seitennerv*), koja seže preko sredine oboda; sve su žilice na naličju osobito iztaknute. Obrub je pilasto-zubčast, zubci žaokasti (*stachelspitzig*). Mlado je lišće mekano i pusteno, staro tvrdo, iztegnuta, duga, zaoštrljena vrha, tamno-zelena, oštra lica, dočim je naličje baršunasto. List bude 12 cm. dug, 6 cm. širok, ali može na istom stablu biti i manji*.

Pupovi su u koprivića čunjasti, a zagasite im ljske su bielim dlačicama porasle. Često su uz glavni pup dva manja pupoljka.

Cvieće je jednodomno i mužki cvjetovi (1—3)** izbiju u pazušicama lanjskih, bezlistih grančica, dočim porastu dvo-spolni cvjetovi pojedinca u parušicama ovogodišnjih izlistalih mладица.

Svaki mužki cvjetak ima zeleno, petodjelno i trepavasto ocvjeće i pet kratkih prašnika sa ovećim prašnicima. U dvo-spolnim cvjetovima poraste još i vrčiću nalična (*krugförmig*) zelena jednopregradna plodnica, koja nosi dve debele, bielo-žute, baršunaste i razmagnute i zavojite (*geschwungen*) njuške.

Koprivić cvate oko Bakra u travnju, kadkad već i prije prve polovice. Plod velik je kao trešnja, visi na dugačkoj peteljki, u početku je žute, poslije zagasite boje, a dok ga pokriva maglica, zagasito-ljubičaste. Taj se plod zove u Primorju «biljak», sabire se, prodaje (osobito na Rieci) i jede kao voće. Peteljke su i do 10 cm duge, koštica velika, mrežasto-rupičasta.

Koprivić je visoko i debelo stablo, sive i gladke kore, deblo se dieli u debele, nakose i kratke svrži, pa su i grane sa ograncima debele, krute i prikraćene. Raste na krševitim,

* Listovi su često posuti mrljama (*Blattfleckenkrankheit*), koji potiču od gljivice *Taphrina Celdidis*, a živi na kopriviću još i drugih 15 vrsta od gljivarnametnica.

** Tako Lorey (l. c. 455), dočim Hempel i Wilhelm navode 2—3 mužka cvjetka, nu ja sam ih kod Bakra našao i četiri.

kamenitim obronecima i krasama, obično u družtvu sa šestiljem i bude kadkad orijaško stablo.

U našem Primorju ima najviše koprivića oko Bakra, u Vinodolu oko Triblja i Grižana, pak na briegu trsatskom. U dolini Rječine ima stabala 4·15—4·20 m. objama u dnu, nu pravi je div onaj koprivić, što raste pred bakarskim grobljem, jer mjeri u dnu debla (g. 1885.) 5 m. 50 cm., u visini od metra i pol 3 m. 30 cm.; pojedine svrži imadu u premjeru 2—3 dm. Ogomno je i ono stablo, koje smo gledali na trgu u Lovranu (Istrija), gdje koprivić zovu lagonja (valjda od hlad, lad), dočim ga oko Bakra zovu i glangulić; u Bugarskoj ga zovu koprivka, u Srbiji, gdje poraste obično kao grm, poznaju ga kao koprivić i košćelja, u Dalmaciji i Boki kotorskoj (po Šuleku) kostjela i kostilja, a po Visaniu i fafarinka; Slovenci ga zovu koprivik, koprivove, koprince*.

Koprivić razvija se najjače izmedju 20 i 40 godine, u 150 do 200 godina poraste 15—20 m. visoko, a debla mu budu 60—100 cm. debela, pa ovakovih ima u našem Vinodolu. Po Hempelu i Wilhelmu bude i do 2 m. debeo, kad je i prevalio četiri veka svoga života.

Drvo je u koprivića žućkasto, u srčini sivo, tvrdo, težko, te se od njega prave rude, obruči, vile, bičala, štapovi i kamishi; drvo od korjena je mrko, pa prave od njega u Francezkoj korice za noževe. Velika je ciena kopriviću u tome, što u nas raste na najvećim krševinama i krasama, te je veoma shodan, da se njime primorska golet zagajiva.

U Hercegovini oko Trebinja, a na briegu Gljivi raste *Celtis betulaefolia* sa običnim koprivićem, mrćom (*Myrtus communis*), zelenikom (*Phillyrea latifolia*) judom (*Pistacia Terebinthus*) i s drugima. Odkrio ga je tu dr. K. Vandas i opisao u «Oessterreichische Zeitschrift» god.

* Koprivić se sadi i u drvoredima, pa ima takav i u Zagrebu, s desne strane puta, što vodi na Mirogoj.

1889. (p. 221., 222.). Na tome ga je mjestu sabirao i C. Baenitz.

Lišće je u ovoga koprivića sitno, jasno-zeleno, skoro pravilno i duboko-srcolik, nalikujući listu breze (*Betula*), pa mu odtuda i ime «*betulaefolia*». Srođan je sa *C. Tournefortii*. Zubei su u hercegovačkoga koprivića uzki, prilično jednaki zašiljeni i brojniji, sa svake strane ruba njih 10—15. Peteljke su kratke (3—5 mm.), u *C. Tournefortii* 5—10 m. dugi. Stablo bude 15—16 m. visoko i ima u visini 1 m. 1:25 m. objama. Plod-liljak je «žućkasto-zelen», pa se u jeseni jede. Obični koprivić i ova hercegovačka vrsta rastu zadružno, pa Vandas iztiče, da po tome ovaj ne može da bude odlika od onoga.

Treća vrsta koprivića raste u Bugarskoj na Balkanu kod Čenge (Velenovsky, p. 511.). Po vrsti je to *C. caucasica*, koja uspieva i u Armeniji, Perziji, a stoji po sredini medju *C. australis* i *C. Tournefortii*.

Metlika (*Myricaria germanica*).

Na pjeskovitim i ilovastim naplavinama uz rieke i potoke poraste ovaj osobiti šibi nalični grm 1—2 m. visoko. U zagrebačkoj okolici ima ga oko Sv. Šimuna (Markuševca), oko Varaždina, Struge na Dravi; a sami smo ga vidjeli uz potok Brebanu kod Samobora.

Niemci zovu taj grm «*Rispelstrauch*», «*Postbirtze*», ali i «*deutsche Tamariske*», pa i spada u familiju Tamaricacea (Tamariskenartige Laubhölzer). Ona se širi od Španije do Kavkazije i od dolnje Italije do Karpata, pa raste i u sjevernoj Skandinaviji i jedan je od naših najnježnijih i najkrasnijih grmova i goji se toga radi i u perivojima.

Grančice su ponajprije sivo-zelene, poslije žućkasto crvene do zagasite i izbijaju jajolikim ljuskavim pupovima, koji procvatu mjeseca lipnja ili srpnja.

Sivo-zeleni listići su sitni, na granama trouglasto-bodkasti na grančicama iglasti, tupi, te se djelomice pokrivaju i rupičasto su točkani.

Krasno ružičasto-crveni cvjetci pribrani su na vrhu grančica u rahli klasu naličan grozd. Zaperci su bodkasti, dulji od evjetne peteljke, a kadkad i od cvjeta. U cvjetu je pet uzkih bodkastih zelenih lapova i toliko neznatno duljih naopako jajolikih latica. Prašnika, koji su spoda srasli, ima deset sa jasno crvenim prašnicima, pestić čunjolik jedan, sa tri sjedeće njuške.

U Alpama se uzpinje metlika do 1300 m. visoko.

Tamariška.

Ova vrsta grma ili drveta raste u svim zemljama Sredozemnoga mora. Niemci ju zovu «Französische Tamariske», dočim joj je naučno ime «*Tamarix gallica*». Hrvatski mogli bismo ju zvati i «Francezka metljika», kad je gornje ime prikrojeno od latinskog. Od obične se metljike razlikuje sitnjijim, šiljastijim, nešto bridastim listićima, koji su inače takodjer sivo-zeleni. Kora je u mladica «tamnija», pupovi na golim mladicama manji, šiljasti, nešto opruženo stisnuti. Cvjetni «grozdovi» stoje postrance grana, evieće im jasno-ružičasto. Dugoljasto-jajolike latice su do tri puta dulje od čaške, okružujući «pet» prostih ili malone prostih prašnika, koji su iztaknuti. Dugoljasta plodnica nosi njušku na «kratkom» vratu. Čuperak (Haarschopf) je u metljike «nataknut» na držak, dočim ga u tamariške nema. Priperc su u metljike na širokoj podini pljevnati, dočim su u tamariške oštrljati.

Tamariška raste uz obalu morsku i rieke i bude do 4 m. visoko stablo. U Dalmaciji je ima oko Opuzena i uz rijeku Neretu, a raste tamo kao i po otocima i afrička tamariška (*Tamarix africana*) kadkada i u samim morskim plitčinama, kako smo to vidjeli na otoku Krku.

Šimšir (*Buxus sempervirens*).

Ovaj vazda zeleni grm ili stabalce raste u zemljama Sredozemnoga mora, a samoniklo je i sjeverno od Alpa, tako u Švicarskoj, u Badenskoj, Alzaciji, Lotaringiji; ima šimšira u Belgiji, Englezkoj, sjevernoj Italiju, u Istriji, a gojen uspieva

još u Norvežkoj pod 67 sj. širine. Druga evropska vrsta B. Balearica raste na Balearskim otocima i otoku Sardiniji.

U Hrvatskoj ima šimšira u Primorju oko Lukova, gdje ga je našao prezaslužni pokojni major Mijat Sabljar.

On je sabrao i uredio «Sbirku drveća i grmlja» u obliku knjige, koja se sada čuva u botaničkom zavodu sveučilišta i poredao ju alfabetičkim redom. Podslalom «Š» nalazimo u toj sbirci grančicu šimšira, a na ceduljki Sabljarovom rukom napisano ovo: *Buchsbaum; dieser ist von der Küste des Likaner Regimentes, wo er wild wächst.*

Dr. Klinggräff dodaje, da ga je Sabljar našao kod Lukova*.

U Dalmaciji šimšir, kojega zovu i «zelenika» nije.

U Istriji se šimšir sbija u guštike, te je na nekojim vrhovima n. pr. oko Pulja običan i bude 0·5—1·5 m. visok. Krasan mora da je pogled na prigorje Jure u Švicarskoj, te se sjevero-iztočni kraj Jure od davnih vremena zove «Buchsgau», gdje su i sela Ober- i Unterbuchssiten. «Ovdje pokriva ovaj na metar visoki zimzeleni grm razdrobljene, krševite vapnovite obronke svojim zelenim i gustim plaštrom koliko ti oko daleko seže. Za cvjetanja žiteljima je Jure osobito mio i drag. Debalca, koja budu i na 15 cm. debela, rabe u tokarske svrhe. U Baselu silazi šimšir sa bregova i u doline, prekoračuje granicu na Rajni, ali prestaje na Schwarzwaldu tamo, gdje se je razvio pjeskar, jer je bilna vapnenca i vapnovita tla».

Na Pirenejima već je šimšir stablast, dočim se je u Algoru razvio u krasno stablo.

Hempel i Wilhelm uvršćuju šimšir medju *Tricoceae* (*Dreiknopfgewächse*), u familiju *Buxaceae* (*Buxbaumartige Laubhölzer*), u koju spada nekoliko trajnih bilina sa zimzelenim

* Zur Flora Croatiens. Linnaea. Ein Journal für die Botanik in ihrem ganzen Umfange. Band XXXI. 1861. p. 60. Kad Sabljar navodi obalu ličke bivše pukovnije, to je onda Lukovo, što leži u Podgorju, odnosno Lukovo-Žugarje. Mi smo ovdje po pečinama našli zeleniku (*Phyllirea media*), ali šimšira nismo opazili, nu unatoč tomu moguće je, da tamo raste, jer ga Visiani spominje za otok Rab. Krasno stabalce šimšira raste u Kapucinskem vrtu u Karlobagu.

krutim, kožnatim lišćem, jednodomnim, ovojitim (behüllt) ili golid perigonom. Cvieće je sbito u glavici ili klas, plod-tobolac je pucav, sjemenke sjajne i crne, obično čauricem (Nährgewebe) okružene.

Šimšir ima malo, protustavno, jajoliko ili eliptično lašteće i obično tupo lišće, koje je na lieu zeleno, na naličju bliedje sa jako iztaknutim, bjelkastim, srednjim rebarcem. Sitni žućkasto-zeleni cvietci sabrani u gustu glavici procvatu mjeseca ožujka ili travnja. Svaka glavica ima jedan ženski cvjetak, okružen od više mužkih cvietaka Mužki cvietci imadu u četverolistom ovojku četiri prašnika i jednu zakržljalu plodnicu. Ženski cvietci, okruženi od vršikastih listića (Hochblättchen), imadu sad više, sad manje ovojnih listića, plodnica je sjedeća sa tri debele njuške, koje na plodu izrastu u rožćiće (spaltende Hörnchen). Medju Trococeae spada i *Euphorbia dendroides*, vrsta mlječera, koja poraste kao stablo u zemljama oko Sredozemnoga mora; u nas raste u južnoj Dalmaciji, te je svojom veličinom iznenadila već mnogoga putnika podavajući tamošnjoj flori uz nekoje drugo drveće i grmlje afrički značaj Listovi su uzki, cvjetne glavice pribrane u grunjiće, cvjetovi žućkasti.

Bukva.

Mnogobrojni oblici hrvatskih hrastova poznati su po rado-vima Ljudevi a Vukotinovića i izvan granica naše domovine, pa su oni ponukali i druge botaničare, da se dadu na izučavanje pojedinih oblika. Rod hrasta broji do 200 vrsta, koje su naročito razširene u sjevernoj Americi, u Evropi i zapadnoj zapadnoj Aziji, te smo o njemu pisali lanske godine, dočim sada upozorujemo na rod bukve, koja sa hrastom i kestenom i nekim tudjima spada u familiju Fagaceae.

Od bukava ima malo vrsta, a većina pripada južnoj zemaljskoj polutki. Iz krede i terciara poznamo preko 20 vrsta, a rasle su i u Kaliforniji, na Grönlandiji, Spizbergima i Islandiji, gdje danas bukava nema. Fosilne vrste *Fagus Deucalionis* i *F. attenuata* srodne su današnjoj bukvi. *Fagus*

A n t i p o f i rasla je na kirgizkim stepama kod Orenburga i na Aljaški. U sjevernoj Americi raste danas *F. ferruginea* (*F. americana*), stvarajući velike šume, u kojima druguje sa nekojim hrastovima, kestenom, orahom (*Juglans nigra*), tulipanovcem (*Liriodendron tulipiferum*) i sa *Sassafras officinalis*. Od ove vrsti poznamo dve odlike *F. ferruginea cochleata* i *F. f. pendula*. Lišće je u ove vrste dulje i jače nazubljeno, a drvo osobito tvrdo. Raste u iztočnim krajevima Misisipija i siže do Floride.

U Čile-u raste *F. Dombeysi*, bude orijaško stablo, a lišće joj «vazda zeleno», dočim je u druge vrste *F. obliqua* izlistanje periodičko, što je u spomenutoj zemlji riedkost, a tako izlista i *F. procera*, u koje je drvo rebrasto i od osobite cijene.

U Feuerlandiji rastu dve vrste *F. antarctica* i *F. betuloides*, ova sa vazda zelenim lišćem. U umjerenoj Aziji raste osim obične bukve i osobito liepa *F. Sieboldii* samo na Japanu. Australija ima nekoje veoma značajne vrste. *Fagus Cunninghamii* jest orijaško i zimzeleno stablo, koje bude i do 60 m. visoko; *F. Gunnii* raste u Tasmaniji, a osobito liepa *F. Moorei* u Novom Walesu. Na Novoj Zelandiji rastu *F. fusca* i *F. Menziesii*, od kojih prvu «Schwarzbuche», a drugu «Rotbuche» zovu, stvarajući šume do visine od 1500 m., dočim se *F. Solandri* uzpinje na 2000 m., a *F. cliffortioides* i do 2500 m. visoko*.

Obična bukva (*Fagus silvatica*; *Buche*) najvažnije je stablo Evrope. Sjeverno siže u Norvežku do 60°; sjevero-iztočno ide joj granica od onđe do Krima, raste u Kavkazu, u perzijskoj pokrajini Astrabad. U južnoj Evropi uspijeva po gorama, te seže iz Grčke preko Gorja Tesalije, Albanije i Istrijе, južnim podnožjem Alpa preko Apeninâ do Sicilije, ne manjka Korsiki i sjevernoj Španiji, pa se u Alpama uzpinje do 1540 m. visoko.

* Engler i Prantl vrstaju ove bukve pod rod *Nothofagus* (Natürliche Pflanzenfamilien) III. Th. 1 Abth., p. 52.

Od obične bukve ima mnogo odlika, koje postaju za sjetve ili se i drugim načinom uzgoje. Tako je osobito liepa *Fagus silvatica* *asplenifolia* fino izrezukanim lišćem; *F. s. cristata* ima u snopiće pribrano lišće bez peteljka, koje nalikuje ruži kokota; *F. s. pendula* ima visave grane kao strmogled; *F. s. tricolor* je trobojna; var. *nana* patuljčica, odlika *quercifolia* nalikuje listom hrastu. Ima u Srbiji jedna odlika, koju Niemci zovu «serbische Goldbuche», nu najpoznatija i najobičnija je i u našim perivojima crvena bukva (Blutbuche).

Za naše planine, naročito za Burni Bitoraj i Veliku Viševicu kod Fužine, za Veliki Risnjak, V. Snježnik i Medvрh u Gorskom kotaru, za Veliku Visočicu, Pliševicu i druge alpinske bregove znamenita i značajna je ona odlika, koja prima oblik Klekovine (Krummholz), pa je zaustavila svakoga, koji je uzlazio na od koji od napomenutih bregova.

Dragutin Hirc.

Nješto o postanku obćeg šumskog zakona od 3. prosinca 1852.

U novije doba ušlo je u običaj, da sbirkama zakona prilažu još i odnosna vladina obrazloženja, saborske razprave, načelna riešenja i t. d., kako bi se u dvojbenih slučajevih duh zakona i namjera zakonodavca što izpravnije protumačili. Običaj je taj svakako hvalevriedan, jer time postaje zakon življi i razumljivi. Držeći se toga načela, trudili smo se i mi, da sbirci šumskih zakona, što ju priredujemo pridodamo i tumač važnijih ustanova šum. zakona od 3. prosinca 1852., koji je u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji uveden cesarskim patentom od 24. lipnja 1857., te je 1. siječnja 1858. u ovih kraljevinah u kriepost stupio. Sabirući gradju za taj tumač, namjerili smo se na niže sljedeću razpravu o postanku šumskoga zakona u časopisu, što ga izdaje česko šumarsko društvo (Vereinschrift für Forst-,

Jagd- u. Naturkunde, herausgegeben von dem Vereine böhmischer Forstwirthe, Prag 1849. strana 40.). U misli, da će sva-koga od naših šumara zanimati, kako je šumski zakon postao, priobćujemo tu razpravu dielom doslovno, dielom u izvadku. Tko bi se želio potanje o stvari uputiti, neka se potrudi, da izvornik pročita.

* * *

Na temelju Previšnje odredbe pozvala je g. 1843. austrijska vlada sve područne oblasti, društva, veleposjednike i mnoge šumare, da joj saobće svoje mnjenje, kako bi se moglo na put stati preobladalom krčenju i nerazložnoj sjeći šuma.

Uslijed toga poziva stiglo joj je vrlo mnogo mnjenja i različitih nazora, na temelju kojih je god. 1848. sastavljen prvi načrt šumskog zakona.

Taj načrt predložilo je ministarstvo na pretres gospodarskomu kongresu, koji se je dne 19. ožujka 1849. sastao u Beču. Kongres uzeo je načrt šumskoga zakona u pretres u svojim sjednicama od 29., 30. i 31. ožujka 1849.

Osim šumskog imao je kongres da razpravi još i četiri druga pitanja. Kongresu je predsjedao ministar za zemaljsku kulturu barun Thinfeld, dočim je bio izvjestiteljem šumarskog odbora c. kr. odsječni savjetnik Feistmantel. Kraljevina Hrvatska i Slavonija nisu bile na taj kongres pozvane, ali je kongresu ipak kao zastupnik tih kraljevina prisustvovao Dragutin Kos, c. kr. šumarnik i predsjednik hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva.

Ministarstvo je predložilo kongresu sliedeći program: Iz velikog broja podnešenih mnjenja, očitovanja i predloga može se u glavnom razabratiti ovo:

I. Obćici interes zahtjeva, da se sa strane državne vlasti vodi primjereni nadzor nad gospodarenjem u privatnih šumah.

Gospodarenje u šumah obćinskih, korporacija i zaklada imalo bi se podvrguti strožijem nadzoru. Svakako je nuždno, da

se samovoljno krčenje šuma izrično zabrani. Svi šumoposjednici ili barem oni, koji posjeduju prostranje šume, trebali bi se obvezati, da za vodjenje gospodarenja u svojih šumah namjeste dovoljno osposobljeno šumsko-upravno osoblje. Čuvanje šuma, kao i šumsko-kazneni postupak treba da se svrси shodnije urede. Neobhodno je nuždno, da se šumske služnosti urede i stegnu, te po mogućnosti odkupe.

Već kod svojeg ustrojenja stavilo si je ministarstvo za zemaljsku kulturu zadaću, da izradi šumske zakone, koji bi odgovarali duhu vremena. Odnosne zakonske osnove već su dulje vremena gotove. Ministarstvo ipak želi, da čuje o tom mnjenje i savjet kongresa, pak stoga priobćuje kongresu svoje nazore o tim zakonima.

Zakoni razpadaju se u bitnosti u dva glavna diela. Jedan dio treba da sadržaje ustanove, koje su prelazne naravi, dočim drugi dio imade sadržavati odredbe, kojimi će se u interesu svega pučanstva u svako vrieme šumske prilike moći dovoljno urediti i šumska kultura trajno unapredjivati.

Prvi dio odnosi se poglavito na odkup zemalja, koji se kani obćenito provesti. Kod toga imala bi se odkupiti i prava drvarije i sva ina uživanja, kojimi su šume obterećene. Nasuprot obuhvaća drugi dio one propise, koji su se do sada nalazili pod zajedničkim imenom «šumski red» (Waldordung). Te zakone treba da kongres u pretres uzme.

Prelazeći na potanje razglabanje tih zakona, mora se već sada primjetiti, da se je na temelju predloženih raznih mnjenja jur kod prvog sastavka tih zakonskih osnova došlo do uvjerenja, da je potreba zakonskih propisa za sve pokrajine jednaka tako, da se bez svakog žacanja i jedan običi zakon predložiti može. Što će niže sliedeći navodi pobliže dokazati.

II. Ministarstvo u ostalom misli, da pri tom valja imati na umu sliedeće razloge i obzire.

Obče dobro zahtjeva, da se stanovita množina šume i to tolika, kolika je potrebita za trajno podmirivanje najnužnijih i najvažnijih potrebština na drvu, imade u odgovarajućem stanju podržavati.

Nu ne samo da je obzirom na trajno pokriće naših potreba na drvu nuždno, da se u zemlji podržava stanovita množina šuma, već to uvjetuju i zdravlje pučanstva, plodnost zemlje, kao i mogućnosti naselja pojedinih predjela.

Nadalje se mora nastojati, da šume budu razmjerne podijeljene po čitavoj zemlji i da im je položaj svrsi shodan. Tlo, koje je samo za uzgoj šuma sposobno, neka uvjek i šumom ostane. Sjeća šuma, koje pružaju stanovitu zaštitu, imaju se zapriječiti. Ako je nuždno, da se uzgoje nove zaštitne šume, ima to državna vlast odrediti.

Ima se po mogućnosti podupirati i promicati svrsi shodno gospodarenje, postupak sa šumama, te gledati, da se šume najshodnijim načinom uživaju, jer to u obćem interesu leži.

U koliko šumsko vlastništvo i uživanje šuma trebaju državne zaštite, ima mu se ta u dovoljnoj mjeri pružiti. Protupravni napadaji na ove, imaju se po mogućnosti zapriječiti. Štetne nepogode, koje bi šume zadesiti mogle, valja u kolikoj je možno odmah u početku zapriječiti, pa ako je nuždno treba da svi interesenti zajednički nastoje, kako da se te nepogode uguše i svladaju.

Šumsko kazneni postupak, kao i odšteta, što su ju štetočinci dužni dati šumovlastniku za počinjenu štetu, imaju se u potrebitoj mjeri uvažiti.

III. Zadaća, što bi ju imalo prema tomu zakonodavstvo da izvrši, može se sabrati u sljedeća tri glavna pitanja:

1. Kako se ima u obće sa šumama postupati?
2. Koje bi se šumsko-redarstvene mjere primiti imale u pogedu čuvanja šuma, posrednog unapredjenja i promicanja šumskog gospodarenja kao i shodnog uživanja šuma?
3. Kako da se zakonom uredi šumsko-kazneni postupak i odšteta, koja se ima dati šumovlastniku za učinjenu mu štetu?

IV. Što se tiče postupka sa šumama u obće, to je izvan svake dvojbe, da se državne šume u prvom redu

i poglavito imadu tako uživati, kako to zahtjevaju narodno-gospodarstveni obziri zemlje. Ali je isto tako sigurno, da u austrijskoj monarhiji i to u nijednoj pokrajini, te šume za to ne dotječu. U koliko su znanost i izkustvo pokazali, može se obćenito reći, da u cijeloj srednjoj Evropi upravo toliko šume treba za trajno pokriće potreba na drvu, koliko je nužno za zdravlje, rodovitost i napučenost zemlje. To iznaša po prilici $\frac{1}{5}$ ili 20 postotaka cijele površine, izpod kojeg se minimuma ići ne bi smjelo. U tom pogledu iztači ćemo samo jedno, naime, da uporedo sa tužbama radi pogoršanja podnebja, malakanja plodnosti tla, presušenja vrela, vanrednih promjena vodo-staja rieka, gotovo posvuda nastaju uporedo i tužbe radi skupoće drva, pomanjkanja gradiva, ogolenja gora i t. d. Talijanske pokrajine imadu još 14 postotaka šuma i toplo podnebje, pa je ipak nastala mjestimice nestaćica na na drvu. U svih ostalih pokrajinah zapremaju šume preko 20 % površine, pa se ipak na mnogih stranah, i ne bez razloga, tuže na veliku skupoću drva i pomanjkanje jačeg gradiva. U Francezkoj, gdje su šume spale izpod 20% površine, vrlo se težko osjećaju posljedice prekomjerna uništenja šuma, naročito u klimatičkom pogledu, uzprkos tomu, da Francezka mnogo zapadnije i povoljnije leži.

Državne šume iznašaju u austrijskoj monarkiji u pojedinih pokrajinah, izuzev Moravsku i Šlezku, gdje više državnih šuma ne ima, samo $\frac{1}{50}$ do najviše $\frac{2}{5}$ od šumske površine ili 1 do 12% cijele površine dotične pokrajine. One stoga nikako ne dotječu, da se za sva vremena osigura šumska površina, koja bi se u zemlji podržavati imala.

Pošto se obćine, ine korporacije, kao i zaklade isto tako kao i država imadu skrbiti, da se obće blagostanje podigne, a na uživanje im predano tlo što bolje upotriebi i trajne prihode pruža; i jer usuprot tomu časoviti interes njihov može vrlo lako doći u oprieku sa trajnom svrhom države, to bi se imale u obće sve šume korporacija, a naročito svih obćina i zaklada, staviti pod neposredni nadzor državne vlasti.

Potreba ta tim je veća, što približni račun o njihovoj površini i razdieljenju pokazuje, da bi one zajedno sa državnim

šumama prekoračile poželjeni minimum šumišta, jedva u onih pokrajinah, gdje je i tako nuždno, da uslijed velikih planina i znatnije množine absolutnog šumskog tla, šume i veće površine zapremaju. U obće pako ne može se niti priključenjem tih šuma pokriti ciela potreba.

V. Neposredni državni nadzor nad gospodarenjem u šumah občinskih, korporativnih i zakladnih može se najshodnije vršiti, ako se te sve šume zajedno sa državnimi slože u jednu cjelinu i bez obzira na posjedovne kategorije razdiele u šumske kotare, te povjere upravi državnih šumarskih činovnika. Time će se umanjiti upravni troškovi i za državu i za korporacije.

To gospodarenje u šumah občinah, inih korporacija i zaklada imali bi državni činovnici uvjek voditi sporazumno sa upravnim organima občine, korporacije ili zaklade, te prema odnosnoj uputi dotične zemaljske i najviše državne oblasti. Njihovo djelovanje umjelo bi obuhvaćati samo stručno gospodarenje i uzdržavanje, uporabu i pomladjivanje, čuvanje i uređenje šuma, dočim se ne bi imalo protezati na razpolaganje razdiobu i prodaju šumskih proizvoda, što bi bilo pridržano občini, korporacijam i upravi zaklada, u koliko to drugi zakoni inače ne odredjuju.

Šumarsko osoblje imala bi u prvom redu država uzdržavati. Budući bi pako občina, kao i sve korporacije i zaklade u obće morale za vodjenje gospodarenja svojih šuma postaviti sposobljeno stručno osoblje, to neka bi one za osoblje, postavljeno po državi, i troškove nosile; ali samo one troškove, što ih traži stručna uprava, dočim bi troškovi nadzora i više uprave išli na teret države. Odnosni godišnji prinos imao bi se odmjeriti prema šumskoj površini, a uplata prinosa bi uzsljediti mogla prigodom plaćanja poreza.

Napred razloženim utjecajem državne vlasti na gospodarenje u šumah občinskih, korporacija i zaklada, bilo bi pruženo dovoljno jamstvo, da će te šume zajedno sa državnimi u mnogih predjelih moći izpuniti zadaču, što ju narodno-gospodarstvene potrebe na šume stavljuju. Nu u glavnom ipak te sve šume ne predstavljaju onu površinu, koja je za izpu-

njenje te zadaće potrebita. Osim toga mora se uvažiti i to, da bi se time osiguralo samo svrsi shodno gospodarenje u stonovitom dielu šumah, ali da se time ne bi polučilo potrebito razmjerje u položaju i razdieljenju šuma, da se ne bi zajamčila svrsi shodna uporaba svega absolutno šumskog tla, kao ni posvemašnja sjeća zaštitnih šuma. Da se i tim zahtjevima udovoljiti može, ne preostaje ino, nego da se i privatne šume stave pod državni nadzor. Ako se međutim uvaži, da se unapred ne može za stalno odlučiti, gdje bi se i u buduće imala šuma podržavati, što je to absolutno šumsko tlo, i gdje su zaštitne šume nuždne; pak ako se nadalje uzme na um, da bi se strogi nadzor nad svimi privatnim šumama mogao ili samo uz nerazmjerno veliki trošak ili opet posve površno vršiti, pak da je svako tutorstvo privatnikom, naročito ako zasjeca u njihovo gospodarstvo, manje više zazorno, kao nadalje i to, da je radi različitosti interesa, koji pri tom za površinu izbijaju radi veće ljubavi posjednika za uzgoj šuma, kao i odnosa izmedju šumskog i poljskog gospodarenja, veća samostalnost u gospodarenju sa privatnim šumama upravo za poželjeti — tad će biti dovoljno, ako se privatnim šumoposjednicima nametnu ove stege:

1. Ako je šumska površina tako velika, da se za gospodarenje moraju namjestiti jedan ili više šumarskih činovnika, tada neka je pod pretnjom primjerene novčane kazne šumovlastnik dužan, da takovo osposobljeno osoblje i namjesti. Nerazložnom gospodarenju sa šumama dalo bi se time neposredno na put stati. Budući bi se za bolje osposobljenje šumarskog osoblja tek poskrbiti moralo, to bi imala državna vlast posebnom naredbom odrediti, kada bi taj propis u pojedinih pokrajinah imao u kriješt stupiti.

2. Nijedna šuma ne smije se haraćiti t. j. ne smije se s njom tako postupati, da bude makar i postepeno kao takova uništena. Ako se haračenje (pustošenje) šume dokazati može, tad neka se stavi pod upravu (curatelu) odnosne obćine, a šumsko gospodarenje neka se povjeri pouzdanom šumaru, koji

će ga voditi pod nadzorom nadležne javne oblasti. Haračenje šuma vlastni i dužni su u prvom redu prijaviti obćine, gdje šuma leži, kao i javni šumski organi.

2. Zabrana pustošenja šuma sadržaje doduše u sebi i dužnost ponovnog pošumljenja. Nu pošto može u šumah nastati i takovo gospodarstvo, koje nije baš skroz loše, već samo zapušta ponovno pošumljenje izsječenih površina i šumskih goljetina, to bi se imao svaki šumovlastnik još napose obvezati, da je novo izsječene površine dužan najduže za 5 godina dobro pošumiti, a od starijih čistina i pustošina godimice stanoviti dio kultivirati. Propuštaj toga propisa imao bi se istim načinom prijaviti i kazniti kao i pustošenje šuma. Za svako jutro površine, koja nije dovoljno kultivirana, imala bi se platiti primjerena novčana kazan. A osim toga imalo bi se pošumljenje tih čistina po uputi javnih oblasti i uz sudjelovanje dotičnog obćinskog poglavarstva dati provesti na trošak vlastnika po kojemu pouzdanom šumaru.

4. Bez privole političkih oblasti ne bi se smjela nijedna šuma pretvoriti u drugu vrst gojitbe. Samo time naime mogle bi ove oblasti utjecati na to, da se ciela površina zemlje može svrsi shodno rabiti. Pošto su pri tom bitno tangirani interesi dotične obćine, to bi se imala ova uvjek potanko saslušati, da li je krčenje šume dopustivo i opravdano. Samovoljno krčenje šuma bile bi opet obćine i javni šumski organi u prvom redu i poglavito prijaviti dužni.

Za svako jutro bez dozvole izkrčene površine imala bi se platiti primjerena novčana kazan. Osim toga imao bi se dotičnik pridržati, da isto tako veliku površinu pošumiti mora.

5. Ako je nastupila neobhodna potreba, da se radi zaštite osobe ili imetka, ili radi uzdržanja sućnosti same šume, mora sa šumom na osobiti način gospodariti, to bi se svaki šumoposjednik obvezati imao, da sa šumom tako postupa, kako će mu to dotična politička oblast nakon preduzetog povjerenstvenog izvida propisati. Radi dovoljnog jamstva za takav postupak sa šumom, imala bi se dotična šuma staviti pod zabranu i pod

curatelu dotične obćine kao i pod osobiti državni nadzor, dočim bi se gospodarenje u takovoj šumi predati imalo kojem pouzdanom šumaru. Posebne troškove, koje bi takav osobiti postupak sa šumom stavljenom pod zabranu zahtjevao, imali bi naknaditi one osobe i obćine, koje od toga korist ćepe. Osim toga moralo bi se šumovlastniku dati pravo, da može od obćine zahtjevati neka od njega odkupi takovu pod zabranu stavljenu šumu.

Glede šuma države, obćina inih korporacija i zaklada, morala bi se također pružiti mogućnost, da se mogu staviti pod zabranu u toliko, da se povjerenstveno ustanovi osobiti budući postupak sa šumom, kao i nošenje s tim skopčanih troškova. Dalnji propisi glede te vrsti šuma ne bi ipak nuždни bili.

Buduć se konačno eventualnom diobom obćinskih šuma manje više promašuje svrha tih šuma, i jer se potrajanje i u svakom pogledu odgovarajuće šumsko gospodarenje samo kod stanovite površine voditi može, to bi se imala dioba obćinskih šuma u pravilu zabraniti, te u obće svaka dioba šuma učiniti ovisnom o privoli političke oblasti. Gdje je nuždno ili za željeti, da se nove šume podignu, neka to čini država stranom neposredno sama, a stranom posredno.

VII. U pogledu osobitih šumsko-redarstvenih mjera, koje bi se poprimiti imale sbog čuvanja šuma, posrednog unapredjenja šumskog gospodarstva i svrsi shodnog uživanja šuma, imaju se ponajprije u obzir uzeti svi oni protuzakoniti napadaji na šumsko vlastništvo, kao i oštećenja istoga, koji se moraju izrično zabraniti i napose kazniti.

Pri tom se mora uzeti obzir i na šumske služnosti, provedbu nadzora nad šumama, elementarne nepogode, kao i iznošenje šumskih proizvoda.

Svakomu je vrlo dobro poznato, da se u šumi sbivaju sijaset oštećivanja, kvarova i prisvojenja, koji nastaju ili iz neznanja, nepazljivosti lahkoumnosti ili iz nepoštivanja šumskog

vlastničtva, radi umišljene bezvrednosti predmeta, krivo predpostavljenog prava na šumske užitke i t. d. U tom leži podjedno i razlog, zašto obći kazneni zakoni za iste djelomice ne dotječu, a djelomice se ne bi s uspjehom na nje protegnuti mogli, ili bi se opet previše oštro uporabiti morali. Svrsi shodan šumski zakon morao bi stoga poimence navesti sve protuzakonite napadaje i oštećivanja šumskoga vlastničtva, koja bi se izrično zabraniti morala, te im kaznu opredieliti. Upozorujemo samo na oštećivanja, prevršivanja i guljenja stabala, na nepovlastno prisvojenje panjeva i korenja, na okresivanje i trganje grana i grančica, na sabiranje lišća, prisvojenja i oštećivanja biljka, sabiranje leževine i suharaka, smole, terpentina, jagoda, plodova, gljiva, na nepovlastno sabiranje stelje, zemlje i t. d. na nepovlastni ugon marve u šumsku pašu i t. d.

VIII. Odkup, uredjenje i eventualno dalje podržavanje šumskih služnosti razpraviti će se doduše posebnim zakonom. Nu ti odnošaji zasjecaju ipak tako duboko u šumsko gospodarstvo, te zahtjevaju toliko šumsko-redarstvenih odredaba, da se glede istih prepišu sve svrsi shodne šumsko-redarstvene odredbe, jer se ne zna, u koliko će šumske služnosti i nadalje postojati i urediti se, a u koliko će se odkupiti. Ministarstvo za zemaljsku kulturu polazi sa toga stanovišta, da se pri tom ima zemaljište u svakom pogledu što više odteretiti. Prava drvarije imala bi se odkupiti odstupom šume, i to ne pojedince već pô obćina. Sve ostale šumske služnosti, izuzev prava šumske paše i sabiranja stelje, imale bi se odkupiti ili odstupom zemlje ili novcem. Jedino bi se morale služnosti šumske paše i sabiranja stelje, nadalje djelomice u krieposti pridržati, jer su sjedne strane ovlaštenikom neobhodno nuždne, i jer se s druge strane protežu se pretežiti dio šumišta, koje se mora nadalje kao šuma držati. Ako se to drži na umu, te podjedno predpostavi, da će se pravo paše i sabiranja stelje dati pravo urediti po množini i vrsti, tad će biti dovoljno, ako se u obćem šumskom zakonu izjavi, da se u buduće nikakva šumska služnost niti dopustiti smije, niti steći može, pak da prema

tomu i iz milosti podieljena dozvola sabiranja suharaka ne daje nikomu pravna naslova na to; te konačno, da je dopušteno pravo pašarije i steljarenja svesti na onu mjeru, što ju zahtjeva dalnje uzdržavanje sućnosti šume i svrsi shodnog potrajnog šumskog gospodarenja.

Šumska paša ne smije se vršiti u onih šumskih dielovih, gdje bi marva mogla podmladku štetu nanieti. U ostale šumske dielove ne smije se više marve ugoniti, nego tamo hrane ima, jer bi inače marva ili silom u branjevine prodrla ili bi ju ovlaštenici naumice tamo ugonili. Paša ima početi u proljeću sa novom travom, a prestati u jesen, kad više trava ne raste.

U šumah, koje su stavljene pod zabranu, (Bannwälder), počiva služnost šumske paše, dok zabrana traje, a može i posve prestati. Ako okolnosti traže, ima se za čuvanje marve pastir postaviti. Gdje je samo moguće, neka se marva skupno pase. Ostaje li u šumi preko noći, tada mora imati svoj pritvor. U visokih šumah smije se zabraniti od paše najviše $\frac{1}{6} - \frac{2}{6}$ ili $\frac{1}{3}$, a u nizkih i u srednjih šumah $\frac{1}{5}$ do $\frac{1}{2}$ ciele šumske površine. Točno ustanovljenje te površine imalo bi se prepustiti dotičnoj političkoj vlasti. Ta bi imala odlučiti i o tom, da li se po pravnoj uređenoj količini šumske paše, možda ipak više marve u šumu ugoni, nego tamo hrane naći može. U tom slučaju imao bi se broj marve, koja se u pašu ugoniti smije, sniziti na stanovito vrieme, primjerice na deset godina.

Politička oblast imala bi nadalje pravo odlučiti i o tome, kada se ima marva u šumu na pašu goniti i opet na polje izgoniti, gdje da se postave pastiri i t. d. Da pako i ovlaštenici ne budu u njihovom pravu prikraćeni, ne bi šumovlastnici bez njihove privole smjeli promjeniti način dosadanjeg šumskog gospodarenja; a isto tako moralo bi se pri tom dovoljno uvažiti i njihovo pravo na uživanje šumske paše.

U pogledu šumske stelje imalo bi se odrediti, da se listinac (Bodenstreu), u koliko sastoji od lišća i iglica, smije srptati samo sa drvenim grabljama, dočim da nije dopušteno

i zemlju grebsti i sakupljati. Berest, crnicu, runku, žutikovinu i drugo takovo bilje, koje se kao stelja rabi, slobodno je samo pazljivo rezati uz čuvanje mladih biljka, koje se medju njima nalaze. Stelja od granja ima se u koliko je samo moguće crpiti u onih sastojinah, koje će se skoro sjeći. U sječinah može se na oborenim stablima upotrebiti sva granjevina, u koliko je potrebita za podmirenje služnosti.

U sastojinah, koje su duduše opredieljene za sječu, ali će se tek nakon crpljenja stelje posjeći, smije se stablima oduzeti dve treine grana. Ako se moraju u tu svrhu upotriebiti sastojine, koje se ne će sjeći, tad neka se stablima oduzme jedna trećina grana. Medju granama nalazeće se male grančice (životne grane) moraju se pri tom čuvati. Na stablima, koja se ne će sjeći, mogu se grane oduzimati najdulje za vrieme od mjeseca kolovoza do konca ožujka, izuzev najstrožije zimsko doba. Gvoždja za penjanje zabranjeno je rabiti. Listinac kupiti i granje oduzimati nije dozvoljeno u isto vrieme. U šumah, stavljениh pod zabranu, prestaje služnost steljarenja prema potrebi i posvema. Za steljarenje smije se otvoriti najviše jedna osmina do jedne četvrtine ciele tom služnošću obterećene šumske površine. Potanja odluka o tom imala bi se prepustiti političkoj oblasti. Ako se pri tom ne bi moglo crpiti toliko stelje, koliko ovlaštenici pravo tražiti imadu, tad bi se ta množina morala postepeno, primjerice u deset godina, sniziti.

Šumski predjeli, gdje se stelja samo sa velikim gubitkom vremena i radne snage crpiti može, ne bi se smjeli uračunati u onu površinu, koja se za sabiranje stelje ima otvorenom držati. Način šumskog gospodarenja u obterećenoj šumi ne bi se smio po volji mienjati.

Svako prekoračenje granica, opredieljenih za izvršivanje služnosti šumske i paše i kupljenja stelje, imalo bi se kazniti kao šumsko-redarstveni prestupak.

VIII. Da se može čuvanje šuma uspješno vršiti, potrebito je, da se za nadzor šuma postavi posebno osoblje, koje bi moglo svojoj zadaći u svakom pogledu podpuno udovolja-

vati, u koju bi mu se svrhu i nuždna prava dati imala. Budući da bi postavljanje lugarskog osoblja malom šumoposjedu veliki trošak prouzrokovalo, i jer u obćem interesu leži, da se šume dobro čuvaju, to bi se imalo odrediti, da se za čuvanje šuma neobhodno nuždno osoblje uz privolu dotične pol. oblasti po obćini postaviti i uzdržavati ima. To osoblje moglo bi se bez zapriče i u druge svrhe upotriebiti, te podjedno postaviti za čuvanje polja, livada i vinograda.

Troškove, što bi ih obćina za to osoblje izdavala, morali bi joj naknaditi svi područni šumoposjednici prema šumskoj površini. Za svakih 1000 jutara u ravnini, 2000—3000 jutara u prigorju i 4000 jutara u planini morao bi se najmanje po jedan lugar postaviti. Da svatko može lugarsko osoblje kao takovo razpoznati, moralo bi nositi ili kakav posebni znak ili posebnu odjeću, što bi se imalo za svaku zemlju sporazumno napose odrediti. Kao lugare smjelo bi se postaviti samo čestite i pouzdane osobe, koje bi, ako je moguće, morale znati barem čitati i pisati. Te osobe morale bi se tako platiti, da primjereno živiti mogu, a da im se kod suda vjerovati može, kao i poradi svrhe, u koju su namještene, ne bi smjele imati nikakova diela od globa i šumskih odšteta.

Od prinosa za uzdržavanje obćinskih lugara bili bi izuzeti samo oni šumoposjednici, koji imadu svoje vlastite lugare, nu pod uvjet, da im je šuma veća u ravnici od 200 jutara, u prigorju od 3—400 jutara, a u planini od 500 jutara, jer bi kod manje površine obćinski lugar time vrlo malo odterećen bio.

Ako bi tko usuprot tomu hotio postaviti svoje vlastite lugare, to bi mu prosto bilo, ali bi ipak bio dužan, da plaća prinos i za obćinskoga lugara. Nu u tom slučaju mogao bi zahtjevati, da mu obćinski lugar i na šumu pazi.

To po obćinah, inih korporacijah i zaklada postavljeno lugarsko osoblje, imalo bi se prema potrebi podrediti javnom šumarskom činovniku. Obćinskim lugarom moralo bi se osim toga staviti u dužnost, da imadu nadzirati i privatne šumoposjednike, da li u smislu zakona sa šumama gospodare, te im

naložiti, da imadu svaki postupak ili propuštaj prijaviti obć. poglavarstvu i javnom šumskom organu.

Sudbene oblasti morale bi lugarsko osoblje zapriseći pak bi se tomu osoblju moralo dati pravo poglavarstvene straže. Ono bi moralo biti vlastno, da nosi oružje, da nepoznate šte-točince i kradljive smije pljeniti i uapsiti, sumnjivce, kao i njihovu voznu priliku (kola, saonice, dvokolice) u šumi, kao i na rubu šume pretražiti i prisvojeno dobro zapljeniti.

Moralo bi se postarati, da se lugarsko osoblje primjereno izobraziti može.

IX. Nepogode, koje u šumah štetu nanašaju, jesu dielom vjetrovi i bujice, a dielom zareznici i šumski požari.

Obzirom na štetu, što ju vjetrovi u šumah nanašaju, morao bi se pod kazan zabraniti svaki postupak sa šumom, kojim se u susjednoj šumi prouzročuje šteta od vjetra ili vihrova, koja inače nastala ne bi. Naročito bi se morale potrebite odredbe učiniti glede ostavljanja vjetrobrana, kao i gospodarenja sa šumami na pjeskuljah (živom pjesku).

Štete, koje od vode nastati mogu i koje se shodnim postupkom sa šumom odkloniti ili smanjiti dadu, a ne traže obćih zakonskih propisa, pokazuju se dielom kao vododerine, a dielom kao opuzine tla. Na takvih površina moralo bi se zakonom zabraniti vadjenje panjeva i žilja, te propisati uzgoj grmlja (Buschholz) ili nizke šume.

U pogledu haranja šuma po zareznicima moralo bi se odrediti, da su u slučaju, ako pogibelj od kukaca prieti susjednoj šumi, šumovlastnici i njihovi organi pod kazan dužni to odmah prijaviti pol. oblasti.

Ali bi se morao ovlastiti i svaki susjedni šumovlastnik kao i susjedni šumar, da takovu prijavu učiniti može. Politička oblast imala bi odmah saslušati interesirane šumoposjednike i odnosne šumare, te bezovlačno uz sudjelovanje javnih i sukromnih šumskih organa učiniti shodne odredbe, da se pogibelj od kukaca odstrani. Narasle pri tom troškove imali bi nositi šumovlastnici prema zaštićenoj površini.

Da se pako šumskim požarima na put stane, valjalo bi zabraniti ono, što ih izazvati može i ukloniti se dade. Tko šumski požar opazi, neka je pod kazan dužan o tom odmah prijavu učiniti. Sva obližnja mjesta neka budu dužna dati pomoć za gašenje i straženje požara. Tko uslijed gašenja požara u svom imetku oštećen bude, neka ima pravo na primjerenu odštetu.

X. Što se tiče iznošenja šumskih proizvoda, to se opaža, da se mnoge šume ne bi racionalno uživati mogle, kad se ne bi dozvolilo, da se drvo, koje se u obće iz šume iznieti ne da ili se samo sa nerazmjerne velikim troškom iz šume iznieti može, smije u pravo vrieme i uz primjerenu odštetu preko tudjeg zemljišta izvesti; te nadalje, kad se ne bi dozvolila poraba vode za tociljanje (spljavljvanje) drva. Vode, koje nose ladje i vezane splavove sa teretom (veće rieke i riečine), ne mogu se od mjesta, gdje to počinje, smatrati kao objekt posebne dozvole za tociljanje drva. Njihova poraba zahtjeva u interesu obćeg dobra posebne zakone i propise, na koje se ovdje samo u kratko uputiti mora. Glede voda za tociljanje drva, koje spadaju pod udar šumskoga zakona, valjalo bi prije svega razlikovati, da li se radi o jur postojećih ili tek podieliti se imajućih povlastica za tociljanje drva. Postojeće povlastice, glašće na stanovito vrieme, imale bi se u zaštitu jur stečenih prava do konca toga vremena u krieposti zadržati. Glase li pako takove povlastice na neopredijeljeno vrieme, tад bi obzirom na niže, glede obnove tih privilegija predložene ustanove, kao i obzirom na u najnovije vrieme nastupivšu znatnu promjenu u posjedu i uživanju zemljišta, valjalo trajanje njihovo produžiti još za 50 godina, za koje se vrieme sjegurno izplatiti mogu. Poduzetnici, koji takove povlastice jur imadu, morali bi svakako biti dužni, da niže napomenuta oštećivanja vode, u kojih se drvo tocila, kao i troškove za potrebite zaštitne naprave, prema predloženom ključu nose odnosno izvedu.

Ako se radi o popravku starih ili o izvedenju novih splavista, tад bi se prije svega morala za to izhoditi dozvola pol.

oblasti, koja bi morala o tom odmah obavijestiti sve interesirane obćine i zemljoposjednike. Tko bi se od njih za taj podhvati natjecati želio, morao bi to prijaviti. Nakon toga imalo bi, ako se to jur iz prijašnjih izvida zaključiti ne da, izići povjerenstvo na lice mesta, koje bi moralo iztražiti, da li javni obziri dopuštaju, da se u dotičnoj vodi tociljanje drva dozvoli.

Ako se pri tom pronadje, da bi se tociljanje drva u obće dozvoliti moglo, pak ako bi se više osoba za tu povlasticu natecalo, tad bi valjalo pokušati, da se glede toga medjusobno sporazume i nagode. Ne uspije li to, tad bi im valjalo, isto tako, kao da se je samo jedan poduzetnik najavio bio, podieliti tu dozvolu najviše na 100 godina.

Tako dugačko vrieme moglo bi na ime biti nuždno radi potrajanog uživanja šuma. Ako se poduzetnici medju se sporazumiti mogli nebi, tad bi se morala dati prednost onome, koji ima najveće i najvriednije šume bez obzira na to, da li su njegovo vlastništvo ili ih je on kupio, da ih samo izradi.

Nu taj bi, kao i svaki drugi poduzetnik za tociljanje drva, bio dužan, da od šumovlastnika, čije šume tako sgodno leže, da bi se drvo iz njih podjedno tociljati moglo, prekupi te šume uz procienbenu vriednost ili da uz primjerenu cenu preuzme sječu, iztociljanje i unovčenje drva iz tih šumah. U ostalom moralo bi se dotičnoj pol. oblasti dati pravo, da može staviti još eventualno potrebite ine uvjete, uz koje bi se zamoljena dozvola podieliti mogla. U tom smjeru moralo bi se pol. oblastima naročito staviti u dužnost, da pri tom s vida ne puste tu okolnost, da se osnivanjem takovih velikih splavišta drva, pruža prilika, da se šume prekomjerno sjeku, da se pomladjivanje šuma zapušta i utire put nestašici drva u dotičnom kraju. S toga bi se i dotični poduzetnici i šumoposjednici, u kojiko već po vrsti svoga posjeda (državne i obćinske šume) za to dovoljno jamstva ne pružaju, mogli i morali obvezati, da u interesu ciele okolice ili stanovitog kraja, tociljanje drva uz stano-vite uvjete i oprezne mjere obavljuju.

Svako tociljanje drva može prouzročiti štetu. Najveća šteta nastupa onda, kada se za velike vode i poplave (usled sniega

i velikih kiša) tociljanje drva obavlja ili kada takove vode odnesu drvo, koje je bilo za tociljanje priredjeno, pošto se time njihovo štetno djelovanje još više povećava. Usljed toga nastale štete nisu nastale jedino od tociljanog drva, već su u stanovačkom dielu posljedica velike vode, koja, kao i svaka ina voda, i bez tociljanja odštete prouzročuje.

Iz toga razloga ne može se niti od dotičnog poduzetnika zahtjevati, da on sam nosi svu odtud nastavšu štetu ili da ju podizanjem odnosnih gradjevina nastoji sam zapriječiti. Dapače moralo bi se odrediti, da sve štete, koje se na takim vodama, gdje se drvo tocila, dogadjaju ili kroz nje sbivaju, kao i sve zaštitne gradjevine, koje se podići moraju, u koliko ne služe jedino za čuvanje naprava i vlastničta poduzetnika, ili u koliko ih s osobitih razloga nisu dužne obćine ili država podići, imadu u jednakim dijelovima nositi ili izvesti poduzetnik i dotični vlastnici.

Vode, koje su vlastničtvo privatnika, mogu se za tociljanje drva upotrijebiti samo privolom dotičnog vlastnika.

XI. U pogledu zakonskih ustanova, kojimi bi se šumsko-kazneni postupak i dopitanje naknada šumovlastnika za počinjene mu štete urediti malo, imadu se osobito sliedeće okolnosti uvažiti.

Čuvanje šuma skopčano je sa velikim potežkoćama. Šumokvarcima i kradljivcima, može se učin dokazati samo izjavom onoga, koji ih je na činu zatekao. Pošto se prestupci i štete u šumah vrlo često opetuju, to bi kazneni postupak morao biti brz i kratak. Procjena štete, nanešena šumovlastniku po šumostetnicima i kradljivcima, dosta je suzvezljiva i nesjegurna. Da se u tom pogledu predusretne samovolji, moralo bi se u zakonu nuždno odrediti. Prema tomu bile bi u glavno nuždne sliedeće zakonske ustanove.

Izjava zakletog šumskog osoblja, učinjena pozivom na službenu zakletvu ima podpunu moć dokaza, ako ju osobite okolnosti ne čine dvojbenom.

Šumsko osoblje imalo bi svoje prijave o pronadjenim šumsko-redarstvenimi prestupcima, izuzev slučajeve velike sile i

osobite važnosti, svakih 14 dana kod redovitih sudova u posebnim izkazima prijaviti. Za drugovrstne prijave (što ih čine šumovlastnici sami ili ine osobe) imali bi sudovi sami takove izkaze voditi. Sve spomena vriedne okolnosti morale bi se u te izkaze uvrstiti.

Sudbeni postupak morao bi biti javan i sumaran. Osuda imala bi se odmah izreći i podjedno odšteta ustanoviti. Šumovlastniku imala bi se dati podpuna odšteta. U koliko se ova ne bi u novcu namiriti mogla, imala bi se odraditi. Da sudovi o svakoj šumskoj šteti valjanu osudu izreći mogu, moralo bi lugarsko osoblje, na temelju posebno izdanog mu naputka vrst i način, kao i veličinu štete što točnije prosuditi i procieniti, te svoje predpostavljene šumske ograne o tom obaviestiti.

Ti šumski organi imali bi se prema potrebi osobno osvjeđaći o tom, da li je šteta dobro izvidjena i procijenjena, te prema tomu prijavu lugara ili potvrditi ili izpraviti. Ako se takov neposredni nadzor ne bi vršiti mogao, jer lugari u obće ne stoje pod upravom šumara, ili ako je prijava učinjena po drugoj kojoj osobi, tad stoji sudovom prosto, da prijavljenu štetu još prije povedene iztrage po obližnjem kojem šumaru izviditi dadu. U slučaju, da šumara bilo ne bi, morali bi se za to upotrebiti drugi vještaci.

Da se konačno u šumsko-tehničkom pogledu vrlo težko i radi toga nesjegurno odmjerjenje šumske odštete, kao i s njom skopčanog posrednog gubitka uslijed opadanja prirasta, pogoršanja tla, oštećenja substancije šume i t. d., pomoću zakonskih ustanova može svesti u njeku vjerojatnu mjeru, i da se time dobije podloga za što sjegurnije i pravednije odmjerjenje odštete i s njom spojene kazne, moralo bi se odrediti, da se imadu za pojedine kotare sastaviti šumsko-odštetni cienici, te nadalje propisati, kako se isti kod procjene šteta upotriebiti imaju.

* * *

Taj program ministra za zemaljsku kulturu bio je razdieljen medju članove kongresa, koji ga je kako jur napred spomenusmo uzeo u pretres u sjednici od 29. ožujka 1849.

Izvještaj šumarskog odbora.

Prije nego u kratko spomenemo razpravu samoga kongresa priobćiti ćemo izvještaj šumskog kongresnog odbora, kojem je program kongresa predložen bio.

Tri glavna pitanja, što ih je ministarstvo prema tomu programu postavilo, na ime:

1. Kako se ima u obće sa šumami postupati?
2. Koje bi se šumsko-redarstvene mjere poprimiti imale u pogledu čuvanja šuma, posrednog unapređenja i promicanja šumskog gospodarenja, kad i shodnog uživanja šuma?
3. Kako da se zakonom uredi šumsko-kazneni postupak i odšteta, koja se ima dati šumovlastniku za učinjenu mu štetu? uzeo je šumski odbor u potanku razpravu.

Budući o narodno-gospodarstvenoj važnosti šuma dvojbe biti ne može, to se prvo glavno pitanje luči prije svega u druga dva pitanja:

- a) U koliko da se postupak sa šumami obćina, inih korporacija i zaklada stavi pod nadzor države?
- b) Koje bi se stege imale nametnuti privatnom šumovlastniku?

U pogledu šuma obćina, inih korporacija i zaklada, izjavio se je šumski odbor jednoglasno onamo: da se obzirom na to, što javni interes neobhodno zahtjeva, da se stanovita množina šuma u zemlji i nadalje kao šuma uzdrži i s njom svrši-shodno gospodari, ove šume svakako stave pod neposredni državni nadzor, ali odbor ipak drži, da bi bilo dovoljno, kad bi se obćine, inе korporacije i zaklade stegnule na pravo presentacije po njima postavljenog šumskog osoblja, dočim bi država za vodjenje nadzora nuždno osoblje sama postaviti imala.

Glede gospodarenja sa privatnim šumama, koje se s javnih obzira takodjer ograničiti ima, predlaže ministarstvo u programu najnuždниje stege. Ono nastoji, da u pogledu šumskog gospodarenja privatnom vlastniku ostavi što slobodnije ruke, jer ne ne zahtjeva niti predloženje gospod. osnova, niti podržavanje

stanovite vrsti uzgoja, obhodnje, prihoda i t. d. Šumski odbor našao se je s toga ponukanim, da po ministarstvu glede gospodarenja sa privatnim šumama postavljene točke, na ime: da je šumovlastnik dužan, da kod primjerene veličine šumskog posjeda postavi nuždno osposobljeno šumsko osoblje; da mu se zabranuje šumu pustošiti; da ima nove sjećine u 5 godina opet pošumiti; da mora tražiti dozvolu za pretvorbu šumskog tla u drugu vrst gojitbe; da se šume pod zabranu staviti imaju, u koliko je to doista neobhodno nuždno, s javnih obzira i pogledom na narodno-gospodarstvenu važnost šuma u celosti prihvati.

Odbor drži ipak, da se po ministarstvu predložena kuratela obćina nad opustošenim šumama, kao i pravo i dužnost obćina za prijavu takovog opustošenja i t. d. ne bi imali izreći, već bi bilo dovoljno, odrediti: da je svatko vlastan takovu prijavu učiniti.

Načelo, da se dioba obćinskih šuma ne smije u pravilu dozvoliti, i da se u obće svaka dioba šuma ima učiniti ovisnom o privoli dotične oblasti, priznato je po odboru kao neobhodno nuždno.

Što se tiče šumsko-redarstvenih odredaba, to šumski odbor misli, da bi se u šumskom zakonu imali svakako poimence i što podpunije navesti svi zabranjeni napadaji i oštećenja šumskog vlastništva, kao i odnosne kazne, da se time malo po malo i u nižim slojevima izprave dosadanji pojmovi o šumskom vlastništву, te ovi priuče poštivati i priznavati ga.

Obzirom na šumske služnosti polazilo je ministarstvo sa stanovišta, da su šumsko-redarstvene odredbe nuždne samo glede onih služnosti, koje se ne mogu posvuda odkupiti, a to su samo služnost šumske paše i sabiranja stelje. U odboru izražene su s jedne strane dvojbe o tome, da bi se odkup svih osim spomenutih služnosti provesti mogao, a s druge strane čuli su se glasovi, koji traže, da se sve šumske služnosti, dakle i paša i steljarenje, bezuvjetno odkupiti imaju. Nu usuprot tomu zaključeno je, neka se prema predlogu ministarstva u

šumskom zakonu izreče, da se u buduće u šumi nikakva služnost niti dozvoliti smije, a niti se steći može, dočim da je uživaoc služnosti šumske paše i steljarenja dužan trpiti, da se te služnosti stegnu, u koliko to zahtjeva uzdržavanje sućnosti šume i potrajnost šumskih užitaka. Odnosne predložene granice, na koje bi se te služnosti svesti imale prihvaćene su uz neznatne promjene. Te promjene sastoje se u tome, što odbor predlaže neka se još odredi:

1. Da u žirovnim godinama ima prestati uživanje šumske paše u šumskih dielovih, gdje se je žiru nadati i to čim počme žir i bukvica padati;
2. Da bi se marva, koja u šumi noći, samo u onom slučaju, kada i tako pastira imati mora, imala preko noći u zatvorenom prostoru držati;
3. Da je sa služnošću steljarenja obterećeni vlastan, da u slučaju, ako odtud ne prieti šumi nikakva pogibelj, može ovlaštenikom namjesto stelje od granja doznačiti listinac (Bodenstreue).

Što se tiče čuvanja šuma i namještenja posebnog lugarskog osoblja, to se je većina šumskog odbora izjavila za to, da je dovoljno, ako se u obće namještenje takovog osoblja traži. Privatnom šumovlastniku imale bi se u tom pogledu ostaviti posve slobodne ruke, te ne bi nipošto svrsi odgovaralo, kad bi se občinski lugari ovlastili, da vrše kaki nadzor u privatnih šumah. Manjina šumskog odbora pako pridržala si je pravo, da u glavnoj sjednici u smislu ministarskog programa posebni predlog stavi.

Ostale točke ministerijalnog programa prihvatio je odbor u cijelosti.

Razprava gospodarskog kongresa*.

Razprava o šumskom zakonu zauzela je bila u kongresu dva pravca. Čisto šumarski ili konservativni pravac, kojega zastupahu članovi kongresa stališa šumar-

* Razprava kongresa priobćena je ovdje samo u kratkim crtama, obširnije vidi u napred spomenutom listu strana 60—73.

skoga, te pravac neograničenog šumskog vlastništva ili liberalni pravac, kojega opet zastupahu šumovlastnici, ekonomi, profesori i inni nešumari. Šumari zahtjevaju, da se u zakon uvrste ustane, koje bi kadre bile zaštiti šume proti nutarnjim i vanjskim napadajima, makar se time i ograničila prava šumoposjednika. Nasuprot nešumari ili liberalna stranka tražiše što više slobode šumskog gospodarenja; nu i oni priznavaju pravo države, da vodi nadzor nad šumskim gospodarenjem u zemlji.

Najživahnija razprava razvila se je bila o tome, da li ima država pravo, da za gospodarenje u občinskim šuma postavi državne šumske organe? Mnogi su govornici to pravo države napadali, nu kod konačnog glasanja prihvaćen je predlog ministarstva, sadržan u napred spomenutom programu, pretežitom većinom glasova, premda je u kongresu bilo mnogo više nešumara, nego li šumara.

Nasuprot je pao predlog ministarstva, da su šumovlastnici dužni samo osposobljeno stručno osoblje namjestiti.

Ostale točke ministerijalnog programa prihvaćene su nakon živahne debate.

Konačno je prihvaćen i predlog zastupnika Grabnera glede ustrojenja šumarskih škola, koji je bio posebice tiskan i medju članove kongresa razdieljen.

* * *

Na osnovu ovih razprava i ministerijalnoga programa saставljen je sada kod nas u krieposti stajeći šumski zakon. Napose upada u oči, da šumski zakon nije suglasan sa prvotnim ministerijalnim programom u pogledu vršenja državnog nadzora nad gospodarenjem u občinskim šuma. Kako smo napred pod točkom V. spomenuli, zahtjevao je ministerijalni program mnogo više, nego je šumski zakon odredio. Prema ministerijalnom programu imala bi bila država odmah preuzeti upravu u šumah občina, zaklada i korporacija, dočim bi ovi šumoposjednici odštetili državi troškove stručne uprave. Svakako je za požaliti,

da to načelo barem glede obćinskih šuma nije odmah preuzeto u šumski zakon, jer bi onda bila odpala potreba, da se šumski zakon baš u pogledu gospodarenja sa obćinskim šumama nadopunjije posebnimi pokrajinskimi zakoni, kako je to bilo u Českoj, Tirolu i t. d., ali dakako tek tada, kada je nerazložno gospodarenje sa obćinskim šumama ove na rub propasti dovelo.

A. B.

Nadležnost upravnih oblasti u šumskim stvarima.

Napisao Dr. A. Goglia.

Nadležnost je odnosaj jedne oblasti prema stanovitom konkretnom slučaju, uslijed kojeg odnosaja je ta oblast zvana, da obavlja odnosne njoj povjerene funkcije.

Ona ne predpostavlja samo množinu oblastih u jednoj državi, već i točnu diobu funkcija, koje svaka oblast imade izvršivati.

Prema tomu dielimo nadležnost na stvarnu i mjestnu.

A. Stvarna nadležnost.

Stvarna nadležnost označuje objektivnim pravom odredjeni skup državnih zadaća i interesa, koji se razlučeno od djelokruga ostalih oblasti, dopituje stanovitoj oblasti na riješavanje. Stoga svaka oblast imade na početku svog uređivanja točno izpitati, da li odnosna stvar spada u njezin djelokrug.

Granice stvarnih nadležnosti upravnih oblasti jesu uređene zakonskim propisima obzirom na sgodno i uspješno obavljanje državnih i javnih interesa. Te granice povučene su između političkih oblasti medjusobno, a zatim i prema zakonodavnoj i sudbenoj vlasti. Pošto se u nazročnom bavimo samo sa šumskim stvarimâ, to je za nas važna granica između nadležnosti sudbenih i političkih oblasti, a to tim većma, jer

u šumskim stvarima političke oblasti u stanovitom obsegu vrše kazneno pravosudje.

Da udovoljimo stavljenoj nam zadaći, nastojat ćemo, da na ovom mjestu u kratko prema postojećim zakonskim propisima predočimo one ustanove, kojima je normirana stvarna nadležnost pojedine oblasti obzirom na vrst i narav šumskih predmeta.

Iz §. 77. šum. zakona od 3. prosinca 1852. razabire se, da šumski zakon luči dvie vrsti odredaba i to :

a) kaznene presude (§§. 2., 18., 41., 44., 45., 48., 50., 60., 61., 62. i 67. šum. zakona), koje se odnose na šumsko redarstvo ; i

b) odredbe tičuće se nadzora, uzdržavanja i unapredjivanja šum. gospodarenja.

Pošto je karakter obih vrsti tih odredaba različit, to nisu ni iste oblasti, kojima pripada izdavanje topoglednih odredaba.

I. Nadležne oblasti za kaznene presude.

Glede tih presuda upućuje §. 77. šum. zakona, na §. 71. šum. zakona, koji ustanavljuje, da je proti istim prosto poslužiti se onim pravnim liekovima na višje političke oblasti, koje dopuštaju postojeći zakoni o prekršajima.

Prema ustanovama naredbe minist. unut. posala, pravosudja i vrhovne vlasti redarstvene od 3. travnja 1855. (br. 29. z. v. l. od god. 1885.); zakona od 24. listopada 1872. (kojim se uređuje postupak pred polit. oblastima, kojim je povjerenno kazneno sudovanje; oglašen okružnicom c. kr. glavnog zapovjedničtva od 15. studena 1872. br. 2371. l. z. upr. XIV.), te zakona od 5. veljače 1886. (ob ustrojstvu županija i uređenju uprave u županijama i kotarima), nadležna je za riješavanje tih predmeta u I. molbi kr. kot. oblast, u II. molbi kr. županijska oblast, a u III. kr. zemaljska vlada.

Taj molbeni tečaj vriedi i za prekršaj §. 15. al. 5. zakona od 26. ožujka 1894. (kojim se uređuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom).

Od spomenutog redovitog molbenog tečaja imade iznimaka, ito:

a) za izricanje kazni s razloga, što su se šumska zemljišta bez dozvole preobratila u drugu kulturu i s razloga, što nisu pošumljeni novo izsječeni dijelovi šuma i starijih čistina, nadležan je u I. molbi žup. upravni odbor, a u drugoj kr. zemaljska vlada; (§. 25. toč. 2. i 3. zakona od 5. veljače 1886. o upravnim odborima u županijama):

b) proti riješitbama kr. žup. oblastih u predmetu šumskih šteta (§§. 18., 44—51., 60—67. šum. zakona), ne ima mjesta dalnjem utoku, ako se istima potvrđuje pravomolbena presuda.

c) po §. 102. zakona od 21. lipnja 1894. o ustrojstvu gradskih obćina, nadležno je gradsko poglavarstvo za cielo gradsko područje u pogledu riješavanja predmeta, za koje gore spomenusmo, da podpadaju nadležnosti kr. kot. oblastih.

Za gradove Osiek, Varaždin, Zagreb i Zemun druga i poslednja molba je kr. zemalj. vlada (§. 1. i 120. cit. zakona), dočim je za gradove navedene u §. 2. cit. zakona druga molba kr. žup. oblast, a treća kr. zemalj. vlada (§. 121. cit. zakona). U slučajevima navedenim pod a) nadležan je za gradove navedene u §. 2. u I. molbi žup. upravni odbor (§. 121. cit. zakona), dočim za spomenuta 4 grada nadležna je u prvoj i posljednjoj molbi kr. zemalj. vlada, budući da su ovi gradovi po §. 120. cit. zakona podvrženi molbenom tečaju neposredno kr. zemalj. vlasti, a iz ove kao iz ustanove §. 121. proizlazi, da žup. upravni odbor ne ima nikakovu ingerenciju na te gradove;

d) za šume Turopoljski lugi i one svih imovnih obćina, koje su suvlastnici turopoljskog luga, nadležna je u kaznenim predmetima kr. kot. oblast odnosno žup. upravni odbor (točka a) u redovitom molbenom tečaju, a to sledi iz obćenih načela o nadležnosti, kao što i iz ustanova §. 9. zak. od 26. ožujka 1894. (o stručnoj upravi i šum. gospodarenju u šumama, stajećim pod osobim javnim nadzorom), po kojima je kr. zem. vlada neposredno nadležna samo u pitanjima stručne uprave i šum. gospodarstvu u tim šumama.

II. Nadležne oblasti za i ne potrebe.

U §. 23. šum. zakona izraženo je temeljno načelo, da su političke oblasti, kojima pripada skrb oko uzdržavanja šuma, dužne, da po svojim šum. izvjestiteljima nadziru posjednike šuma, koje leže u njihovim kotarima, da li prema propisima šum. zakona i k istim izdanim naredbama upravljaju i gospodare u svojim šumama.

Dodje li vlast kojim god načinom do znanja, da se koji posjednik ogriješio proti tim propisima ili da ih je zanemario, tada valja da provede postupak, normiran u §. 23. šum. zak. i odluku izreče temeljem §. 2. do 22. šum. zakona. Prema duhu celog šum. zakona imadu se pod rečenim pol. vlastima razumjevati kr. kotarske oblasti.

Pitanje ali nastaje, nisu li ustanove rečenog paragrafa kašnjimi zakoni preinačene onamo, da je izdanje njekih odredaba izuzeto izpod nadležnosti kr. kot. oblastih i prenešeno na druge organe?

Tu nailazimo ponajprije na zakon od 5. veljače 1886. o upravnim odborima u županijam.

Žup. upravnom odboru u I. molbi nadleži po §. 25. cit. zakona :

a) pravo, da podieli dozvolu, da se šumsko zemljište preobrati u drugu vrst kulture;

b) ustanovljenje rokova za ponovno pošumljenje novo izsječenih dielova šuma i starijih čistina;

c) stavljanje šuma pod zabranu; u §. 20. šum. zakona predhodni povjerenstveni izvidi imadu se po našem mnjenju obaviti po nadležnoj kr. kot. oblasti, koja će izvidne spise sa strukovnim mnjenjem njezinog šum. izvjestitelja i sa eventualnim predlogom izaslanika predložiti žup. upravnom odboru na nadležno meritorno riješenje. To isto vriedi glede dignuća zabrane, naime istu može dignuti samo ona oblast, koja ju je odredila;

d) podieljivanje dozvola za pravljenje spuzaljka preko javnih cesta i voda, kroz sela, pokraj tudjih ograda ili preko njih ;

e) odredjivanje mjera, koje se imaju poprimiti proti pustošenju zareznika;

f) sastavljanje i predlaganje cjenika za naknadu šumskih šteta. Žup. upravni odbor nadležan je samo sastavljati takove cjenike, dokim odobrenje istih nadleži kr. zem. v l a d i;

g) opredjeljivanje šumske-upravnih kotara. Ovo ukotarivanje osobito je važno obzirom na zakon od 26. ožujka 1894. (kojim se uređuje stručna uprava i t. d.). Žup. upravni odbor imade zajedno sa posjednici šuma i pašnjaka navedenih u §. 1. i 3. cit. zakona opredjeliti šumske kotare kao i buduće sjedište šum. stručnjaka. Ovakovo ukotarenje zajedno sa razpravnimi spisi i sa odnosnim mnjenjem šum. izvjestitelja imade upravni odbor predložiti kr. zem. v ladi na odobrenje (§. 7. al. 3. cit. zakona);

h) podieljivanje dozvola za prodaju obć. stabala nalazećih se u tekućim godišnjim sjećinama. Potonja ustanova vriedi sada za šume, koje su vlastništvo upravne obćine. Glede ostalih obćinskih šuma vriedi sada zakon od 25. travnja 1894. (o uređenju zemljištnih zajednica), po kojem (§. 31.) određuje glavna skupština svih ovlaštenika, kako će se razpoložiti sa redovitim prihodom šuma; dakle je ova jedina nadležna, da podieli dozvolu upitne prodaje. Što se pak tiče izvanrednih dohodaka šume, to po §. 43. cit. zakona takav zaključak glavne skupštine podpada potvrdi kr. zemalj. vlade nakon poprednjeg saslušanja žup. upravnog odbora (§. 5. zakona od 26. ožujka 1894. o stručnoj upravi i t. d.).

Po zakonu od 26. ožujka 1894. (o stručnoj upravi i šum. gospodarenju u šumama, stojećim pod osobitim javnim nadzorom) nadleži žup. upravnom odboru u I. molbi:

a) izpitati gospodarske osnove i programe (§. 4.);

b) odobriti gospodarske programe (§. 4.);

c) odlučiti glede prigovora, koje su posjednici uložili u pogledu u r e d j e n j a š u m a i pašnjaka, a isto tako glede prigovora proti izrabi gospodarstvene osnove odnosno programa;

d) za šume i pašnjake navedene u §. 1. i 3. odobriti drvosječne i ogojne predloge i zaključke glede toga i odlučiti o prigovorima proti tim predlozima i zaključcima (§. 5.);

e) odrediti sekvestra (javnog šum. organa) u smislu §. 15. glede šuma navedenih u §. 14. sl. d)—h), te izdati mu posebne naloge i upute glede službovanja, opredeliti mu njegov službeni odnošaj i nagradu, koju će dobiti za uloženi trud; dignuti sekvestra, čim provede povjerene mu poslove.

Po §. 24. provedbene naredbe od 15. srpnja 1895. broj 35.133. k zakonu od 24. siječnja 1894. (kojim se uređuje šum. tehnička služba kod političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji) nadležan je u I. molbi žup. upravni odbor, da proglaši one šume zaštitnimi, kod kojih se stječu uvjeti §§. 6. i 7. šum. zakona.

Nastaje pitanje, koja je oblast nadležna, da izda odredbe po §. 4. šum. zakona?

Za to ne ima u spomenutim zakonima i naredbama posebne ustanove.

Za slučaj dakle, da je šuma tako opustošena, da je dalnje plodjenje nemoguće, tad tu ne može biti govora o izdanju kakove šumsko-redarstvene odredbe, već tu valja prekršitelja samo kazniti, a za to je nadležna kr. kot. oblast u redovitom molbenom tečaju.

Ako je pako dalnje plodjenje drva samo pogibelji izvršeno, tu valja po §. 4. ne samo prekršitelja kazniti, već izdati i odredbu šumsko-redarstvenu, da takovu opustošenu šumu opet zagaji. Tu valja postupati kao kod §. 2. šum. zakona t. j. kad vlastnik samovoljno obrati šumsko zemljište u drugu kulturu ili kad zanemari čistinu opet zagajiti. Pa pošto je za kažnjenje i izdavanje odredaba u smislu §. 2. šum. zakona nadležan u I. molbi žup. upravni odbor, to će ovaj biti i nadležan za izdavanje odredaba i kazna za drugi slučaj §. 4. šum. zak.

U gradovima, navedenim u §. 2. zakona od 21. lipnja 1894. o uređenju gradskih obćina, imade upravni odbor istu sada navedenu nadležnost (§. 121.).

Tamo, gdje žup. upravni odbor odlučuje u I. molbi, druga je molba kr. zemalj. vlada.

Upravni odbor u II. molbi nadležan je samo glede utoka proti temeljnim knjigama, koje se vode o razmjeru prava ovlaštenika na šumske koristi (§. 30. t. 5. zakona od 5. veljače 1886. o upravnim odborima).

Kr. zemaljska vlada, nadležna je u prvoj i zadnjoj molbi:

a) za gradove, navedene u §. 1. zakona od 2. lipnja 1894. (o ustrojstvu grad. obćina) glede svih odredaba, o kojima inače odlučuje žup. upravni odbor u I. molbi;

b) po zakonu od 26. ožujka 1894. (o uredjenju stručne uprave i t. d.);

z) za izdavanje naputaka o sastavljanju gospod. osnova odnosno programa (§. 4.);

β) za odobrenje izpitanih gospod. osnova (§. 5.);

γ) za izdanje dozvole produljenja roka za podnešenje gosp. osnova (§. 4.);

δ) za odobrenje odstupa od odobrene gospod. osnove ili prekoračenja, uživanja šuma vanrednim načinom ili predhvatom (§. 5.);

ε) za izdanje privole, da se tehničko gospodarenje šuma, posjednika kategorije §. 1. i 3. povjeri šumarskomu tehničaru kr. kot. oblasti (§. 10.); za izdanje odredbe, da šum. tehničari kr. kot. oblastih preuzmu voditi stručno gospodarenje u šumama posjedovnih kategorija, označenih u §. 1. i 3., kad nastane koji slučaj, naveden u §. 11.;

ρ) za potvrdu izbora šum. stručnjaka, koje su izabrali posjednici šuma odnosno pašnjaka, kategorije, §. 1. i 3. (§. 7.). Za odredbe, da posjednici šuma, navedenih u §. 14. sl. b) do h) imadu namjestiti za svoje šume sposobljene šum. stručnjake, nadležne su u smislu §. 23. šum. zakona, te §. 46. toč. 6. zakona od 5. veljače 1886. (o ustroju županija i t. d.) kr. kot. oblasti u redovitom molbenom tečaju. Na te šumoposjednike ne odnose se ustanove §§. 7., 8., 10. i 11. zakona od 26. ožujka

1894. (o uredjenju stručne uprave i t. d.), koje rade o šum. stručnjaku, jer je u §. 14. cit. zakona izrično iztaknuto, da se na upitne šume protežu samo ustanove §. 1. cit. zakona -- a u tom paragrafu ne ima govora o šum. stručnjacima;

3) za vršenje vrhovnog nadzora nad stručnim upravljanjem i šumskim gospodarenjem u šumi Turopoljski lug i u šumama svih imovnih obćina, koje su suvlastnici turopoljskog luga (§. 9.).

c) U smislu §. 75. zakona od 5. veljače 1886. (ob ustroju županija i t. d.) vrši kr. zemaljska vlada vrhovni nadzor nad svom upravom u županijama i kotarima. Polag tog prava vrhovnog nadzora pripada joj ovlast, da presude i odredbe nižih oblastih ukine i odredi novu razpravu stvari, makar je i pri-zivni rok minuo, ako se uvidom u spisima osvjedoči, da je u postupku počinjena niština i da su zakonski propisi krivo uporabljeni.

d) U smislu §. 41. zakona od 25. travnja 1894. (o uređenju zemljišnih zajednica dioba šuma dopustiva je samo privolom kr. zemalj. vlade.

III. Nadležne oblasti kod priznanja pravoužitničta i dopitanja pravoužitničke kompetencije iz šuma krajiskih imovnih obćina.

Kod toga valja razlikovati, da li se radi o pravoužitničtvu osnivajućem se na naslovu uvjetovanom po toč. d) §. 1. Naputka A. k zakonu od 11. srpnja 1881. (kojim se razjašnuju odnosno preinačuju neke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih obćina u hrv.-slav. vojnoj Krajini) ili pak na naslovu uvjetovanom po točki e) §. 1. istoga naputka.

U prvom slučaju valja opet razlikovati, da li se pravoužitničvo traži prije konačno sastavljenog katastra pravoužitnika ili pako posle, povodom promjena, nastavših u vlastničtvu ovlaštenog zadružnog zemljišta.

Traži li se pravoužitničvo prije konačno postavljenog katastra, to po zadnjoj alineji §. 4. cit. naputka odlučuju u prvoj molbi nadležna gruntovna oblast.

Traži li se pravoužitničvoiza konačno sastavljenog jur katastra, tada po §. 14. cit. naputka odlučuje gospodarstveni ured dotične imovne obćine.

Ako se prepor tiče pravoužitničva, traženog na temelju toč. e) §. 1. tada za riješavanje takovog prepora nadležna je kr. kot. oblast, ako katastar pravoužitnika još konačno nije sastavljen; a to isto vriedi, ako je katastar jur konačno sastavljen;

Proti takovim prvomolbenim odlukama, dozvoljen je u smislu §. 30. al. 5. zakona od 5. veljače 1886. o upravnih odborih u županija utok na žup. upravni odbor.

Treća je molba kr. zemalj. vlada (§. 31. potanjeg zakona) (vidi naredbu kr. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove od 29. veljače 1892. br. 28507.).

U naputku A. nije naznačeno, kojoj oblasti pripada razprava i presuda u slučajevima §. 22. cit. naputka.

Naputkom tim uredjuju se odnošaji pravoužitnika kao članova imovnih obćina, napram imovnim obćinama, pa pošto je prema tomu to uredjenje javno pravne naravi, to spada i odštetno pitanje po §. 22. pred političke obćine u redovitom molbenom tečaju.

IV. Nadležne oblasti kod priznanja i izvršivanja ovlašteničtvau zemljišnim zajednicama.

Za ustanovljenje nadležnosti upravnih i sudbenih oblastih za riješavanje prepora, nastalih medju ovlaštenicima vrede ustanove §. 52. i 53. zakona od 25. travnja 1894. (o uredjenju zemljišnih zajednica).

Po §. 52. izključivo su nadležne upravne oblasti, za riješenje prepora medju ovlaštenici glede načina izvršivanja ovlašteničkog prava. Dakle nadležne su kr. kot. oblasti u redovitom molbenom tečaju.

Po §. 53. iste su te oblasti nadležne za riješavati prepore, nastale s toga: što se komu uzkraćuje posvema ili djelomice ovlašteničvo, tko je ovlaštenik ili što se podieljuje ovlašteničvo onomu, komu ovo ne pripada ili barem ne u onomu razmjeru, u kojem mu se podieljuje.

Ako se pako stranka osjeća pravomoćnom odlukom upravnih oblastih, izdanom temeljem §. 53. povredjenom u svojim privatnim pravima, može se uteći sudu; dočim u slučajevima §. 52. ne ima mesta sudbenomu postupku.

Riješavanje spomenutih prepora po upravnim oblastima biti će moguće samo tada, ako medju prućimi se strankama ne predleži prepor o vlastničtvu ili posjedu nekretnina, s kojima je skopčano ovlašteničtvo.

Prepor o vlastničtvu ili posjedu takovih nekretnina spada pred redoviti sud.

Ako nastane prepor s toga, što plemenita občina turopoljska stranci, koja je ovlaštenik, posvema ili djelomice uz kraće ovlašteničtvo, ili što se kome podieljuje ovlašteničtvo, komu ne pripada, ili bar ne u onoj mjeri, u kojoj mu se podieljuje — tada u smislu §. 14. zakona od 1. svibnja 1895. (o uredjenju plemenite občine turopoljske) odlučuje upravni odbor županije zagrebačke kao prva, a kr. zem. vlada kao druga i zadnja molba.

Sve prepore medju ovlaštenicima turopoljske občine glede izvršivanja ovlašteničkog prava, ako je samo ovlašteničtvo neprepororno, razvadja župan turopoljski sa mirovnim odborom.

Nezadovoljna stranka može u roku od 14 dana potražiti svoje pravo kod upravnog odbora županije zagrebačke, koji odlučuje u prvoj, a kr. zem. vlada u drugoj i zadnjoj molbi.

B. Mjestna nadležnost.

Za obavljanje jedne te iste vrsti javnih interesa potrebno je, da bude državni teritorij razdiļen u manja okružja. Takovim dielenjem nastaju t. zv. oblastna područja. Stvarna nadležnost jedne oblasti ne proteže se redovito izvan njezinog područja.

Temelj za ograničenje oblastnih područja zemalj. političkih oblastih sadržan je u zakonu od 5. veljače 1886. (o ustroju županija i uredjenju uprave u županijama i kotarima).

Tim zakonom odredjeno je, koja od više jednakih stvarno nadležnih oblastih je nadležna, da obavlja stanovito djelanje ili da izvršuje upravno kazneno pravosudje. Takova oblast jest obzirom na njezino područje, prema ostalim oblastima iste vrsti mjestno-nadležna oblast.

U šumskim stvarima, koje se odnose na stručnu upravu i šumsko gospodarenje, opredieljuje se mjestna nadležnost po oblastnom području, u kojem se nalazi šumsko tlo, glede kojeg se izdaje odnosna odredba, (forum rei sitae).

Glede kaznenih presuda valja sliedeće:

U smislu §. 68. i 70. šum. zakona i §. 1. naredbe minist. unut. posala, pravosudja i vrhovne vlasti redarstvene od 3. travnja 1855. (z. vl. l. 1855.) odnosno §. 2. okružnice c. kr. glavn. zapov. u Zagrebu od 16. rujna 1873. (o kaznenoj vlasti pol. oblastih u hrv.-slav. vojnoj Krajini) iztraživanje i kaznjenje prekršaja šum. zakona nadleži onoj kr. kot. oblasti (odnosno gradskom poglavarstvo), u čijem području je narušaj počinjen (forum delicti comissi).

Nu može se dogoditi, da je kažnjiv čin počinjen na granici (medji) dvih pol. kotara ili da je nastavljen u više područja kr. kot. oblastih.

Koja polit. oblast je u takovim slučajevima nadležna, ne propisuju postupnici, koji normiraju postupak pred pol. oblastima. Za to u pomanjkanju takovih propisa valja, da to pitanje riješimo analogno §. 47. kazn. postupka od 17. svibnja 1875.; po kojoj će ustanovi biti nadležna ona kr. kot. oblast (odnosno gradsko poglavarstvo), koja je ostale oblasti pretekla time, što je prva izdala proti okrivljenom poziv ili dovedbenu zapovjed (forum proventionis). Ovo pravilo vriedit će i onda, kada se ne da ustanoviti, u kojem je oblastnom području počinjen kažnjiv čin; na pr. u slučaju §. 60. toč. 6. šum. zakona, kad se njetko zateče na čistini šume, koja spada u područje raznih oblastih, gdje nosi stelje.

Za kažnjive čine, koje je ovozemni pripadnik počinio u inozemstvu, ne ima u smislu postojećih propisa mjesta izručbi

inozemnim oblastima. U koliko je pako utanačen reciprocitet izmedju ovozemnih i inozemnih oblastih glede islledjivanja i kažnjenja šum. prekršaja, koje su bud ovozemni pripadnici ili inozemci u ovozemljу počinili, tada će proti ovozemnim prekršiteljem postupati ona kr. kot. oblast, u području koje prekršitelj prebiva (forum domicilii).

Kod nas za sada ne ima takovih konvencija, ali bi bilo neobhodno nuždno, da se takova sklopi sa dalmatinskim oblastima.

Za zemlje zastupane u carevinskom vieću postoje takove, i to: sa Bavarskom, Pruskom i Saksonskom, a najnovija je izmedju Dalmacije i Bosne.

Prepore glede nadležnosti riješava kr. zem. v l a d a.

LISTAK.

Osobne vesti.

Premještenja. Dinko Blažić šumarski vježbenik od kr. kot. oblasti u Križevcim, kr. žup. oblasti u Zagrebu. Alexander Havliček šumarski vježbenik od kr. žup. oblasti u Zagrebu, kr. zemalj. vladu, odjelu za unutarnje poslove. Sava Milutinović šumarski vježbenik imovne obćine petrovaradijske od kot. šumarije u Klenku gospodarstvenom uredu iste imovne obćine u Mitrovici. Dušan Popović šumarski vježbenik imov. obćine petrovaradinske od kot. šumarije u Moroviću, kot. šumariji u Klenak.

Zahvalio se na službi. Vladimir Blaževac šumarski vježbenik kod kr. žup. oblasti u Belovaru zahvalio se je na službi, jer se je kao kr. domobranski poručnik odlučio sasvim posvetiti vojničkoj službi.

Umrlji. Već u posliednjem broju htjeli smo doneti žalobnu viest — koja nam je slučajno izostala — da je umro član utemeljitelj našega društva Milan pl. Ghycy de Assakürt svlastnik vlastelinstva čabarskog, jednog od najvećih šumskih vlastelinstva u Hrvatskoj. Pokojnik bio je u našem «gorskom kotaru» jedna od najpoznatijih i uvaženih ličnosti, a prijatelj domaćeg šumarstva. U ime društva kličemo: «Slava mu!» — Početkom o. g. umro je bivši mnogogodišnji ministar za poljodjelstvo u Austriji Julijo grof Falckenhayn, kojemu naši drugovi austrijski šumari mnogo zahvaliti imadu, jer se je za njega provela djelomična reor-

ganizacija austrijskoga državnoga šumarstva i on se pokazao zauzetim za njihova nastojanje oko podignuća racionalnog gospodarenja sa šumama, kao i poboljšanja njihovog materijalnog položaja, ako se i nisu podpunoma izpunile sve njihove želje. Osobitih zasluga stekao si je blagopokojni grof Falkenhayn oko zagradnje mnogobrojnih bujica u austrijskih alpinskih predjelih, a u obće je za njegovog vremena, a najviše njegovim nastojanjem, uredjena čitava bujičarska služba u Austriji. Blagotvorne posliedice svojeg nastojanja u tom pogledu već je visoki pokojnik i sam viditi mogao na svoje veliko zadovoljstvo i ponos, te je ta spasosna uredba postala uzorom i za ostale zemlje, pa i za nas. «Vječna mu slava». — Dne 12. veljače umro je u Zagrebu kr. ug. šumarnik u miru Josip Steyerer u visokoj dobi od 83 godine. Pokojnik bio je tast našeg II. društvenog podpredsjednika vel. g. J. Havasa kr. šum. ravatelja, pak držimo, da ćemo davši ovdje izraza našoj sućuti, udovoljiti svim i želji gg. društvenih članova.

Društvene viesti.

P. n. gg. članovom i prijateljem domaćeg šumarstva.

Molba za sakupljanje novih predmeta za društveni šumarski muzej. U društvenom šumarskom muzeju ima množtvo liepih predmeta i proizvoda domaćeg šumarstva, nu ipak nisu svi zastupani, dočim od pojedinih i po više eksemplara ima. S toga razloga zaključio je društveni upravni odbor u svojoj poslednjoj sjednici, da se podpisano predsjedništvo obrati na svu p. n. gg. društvene članove kao i sve ine prijatelje domaćeg šumarstva sa molbom, da izvole društvenom muzeju pokloniti primjerke takovih šumskih proizvoda ili predmeta, koje muzej još ne posjeduje, a ipak u takov muzej spadaju. Pošto gg. članovi i prijatelji domaćeg šumarstva sjegurno još po koji vriedni predmet imadu, koji bi društvenom muzeju na ures služiti mogao, ili će tečajem vremena do takovih predmeta doći, kao što su predmeti tičeni se neposredno samoga šumarstva, pak lovstva, kao: riedka divljač, zvjerad, ptice i t. d., to ih podpisano predsjedništvo umoljava, da se u takovom slučaju izvole sjetiti dražtvenoga muzeja. Eventualne pošiljke neka se izvole upraviti na adresu podписанoga predsjedništva. Izkazi pripisanih predmeta objelodaniti će se u društvenom organu.

Predsjedništvo hrv.-slav. šumarskoga društva.

Sa strane uredničtva imamo k ovoj molbi pridometnuti samo to, da će gg. članovi, koji su većinom prigodom otvorenja muzej posjetili, znati, što još manjka, nu mimogred budi spomenuto, da n. pr. obzirom na zoološku sbirku imade primjerice po više eksemplara : običnog kokošara, ptičara, škanje mišara, škanje gačaša, sove ušare; dočim da ne ima nijednoga exemplara : srne, divokoze, maloga tetroeba, alpinske kokoške, šakala i dr. Čim nam prostor lista dozvoli, donieti ćemo ponajprije obećani točni inventarni izkaz zoološke muzealne sbirke, iz kojega će gg. članovi najbolje viditi, što bi muzej u prvom redu trebati mogao.

Ovom prigodom donosimo još jednu molbu upravljenju na gg. družtvene članove od strane g. prof. dr. Langhoffer, docenta za šumarsku zoologiju i entomologiju na kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu, koja doslovno glasi :

Molba.

Za obuku šumarske zoologije na kr. sveučilištu nužni su razni predmeti, a dobro bi bilo, da su ti predmeti domaći. Obraćam se s toga na svu p. n. gg. članove šumarskog društva sa molbom, da bi me darovi blagohotno podupirali u sastavljanju te sbirke.

Dobro bi došli: sisavci i ptice, odrasle i mlađe, koža, kostur, lubanja, rogovlje, noge, oštete na bilju, izmetine. Plazavci, vodozemci, ribe, mekušci, crvi, imenito paraziti sisavaca i ptica.

Razni kukei, suhi, u žesti, ličinke, kukuljice, oštete na bilju, izmetine.

Kod svih predmeta molim po mogućnosti označiti mjesto i vremena odnosno i biljku ili životinju.

Predmete molim meni poslati.

Prof. Dr. Aug. Langhoffer,
kr. gornjogradska gimnazija.

Sa strane uredničtva primjetiti nam je k ovoj molbi g. prof. dr. Langhoffer, da se ista ne može smatrati nekom vrstom konkurenčije već gore označene molbe družtvenoga predsjedničtva. G. prof. dr. Langhoffer želi osnovati odnosno popuniti lik za svoja predavanja u školi nužnu priručnu zbirku — kakvu nuž glavnu zbirku imaju i sve visoke šumarske škole u Njemačkoj — pak se je stoga ovom molbom na gg. družtvene članove obratio. U ovakove se sbirke meću drugotni, manje liepi ili ponešto oštećeni exemplari i služe slušateljem za neposrednu obuku za predavanja i vježba. Dodju li medjutim gg. članovi u dvojbu, bili darove priposlali na jednu ili drugu stranu, tad ih neka pošalju družtvu, a ono će polag svoje najbolje uvidjavnosti ili dotični objekt pridržati za muzej ili ga uručiti g. prof. dr. Langhofferu za njegovu priručnu zbirku.

Dar priposlan družtvenom šumarskom muzeju. Gosp. Jerko Rukavina šumarski vježbenik imov. obćine otočke u Krasnom, darovao

je za družveni muzej, u području šumarije Krasno ubijenu medvjedcu i dvoje mladih, na kojem mu se daru izriče ovime u ime družvenog predsjedništva najljepša hvala, a ugledali se u to i druga gg. družtveni članovi i sjetili se zgodom družvenog muzeja. Pripozlani eksemplari predani su odmah na nadjevanje.

Družtveni šumarski muzej zatvoren je početkom veljače t. g. do daljne odredbe, kako je svojedobno u «Narodnih Novina» priobćeno zbog toga, jer će g. prof. dr. Langhoffer na molbu družtva donekle preuređiti entomoložku muzealnu zbirku, koja se je dosele nalazila u škatuljah raznog oblika i veličine, već kako su iste po raznih darovateljih družtu poklonjene. Ujedno imadu se razni izložci, navlastito oni zoološke zbirke, pomno očistiti i desinficirati, a mjesto zbirke tokarskih proizvoda g. S. Rubina, koja nije vlastništvo družtva, namjestiti drugi izložci.

Poziv na uplatu članarine. Pošto još ima više gg. družtvenih članova, koji članarinu uplatili nisu, umoljavaju se ovime, da izvole istu još tečajem ovoga mjeseca na adresu družvenog predsjedništva pripisati, pošto se u smislu starih i novih družtvenih pravila imade članarina već u I. četvrti svake godine uplatiti.

Šumarsko i gospodarsko knjižtv.

Schubert. Zur Betriebsstatistik im Mittelwalde. Untersuchungen und Erfahrungen. Mit zahlreichen tabellarischen Nachweisen. Berlin. P. Parey. Ciena 4 marke.

Thonner, im afrikanischen Urwald. Meine Reise nach dem Congo und der Mongalla im Jahre 1896. Mit 20 Textbildern Berlin. D. Reimer. Ciena 12 maraka.

Gerdung, die Wald, Heide und Moorbrände. Abwehr, Entstehen und Löschen. 2 Auflage. Neudamm. J. Neumann. Ciena 80 pfeniga.

Mittheilungen der schweizerischen Centralanstalt f. d. forstliche Versuchswesen vom Vorstande derselben Prof. C. Bourgeois. Zürich. Jaesi & Beer. Ciena 6 maraka.

Schreiber, Moostorf. seine Gewinnung u. Bedeutung. Prag. F. Haerpfer. Ciena 70 pfeniga.

Czynk, das Sumpf u. Wasserflugwild u. seine Jagd. Sangerhausen. A. Schneider. Ciena 2 marka.

Fischer, chemische Technologie an den Universitäten und technischen Hochschulen in Deutschland. Braunschweig. J. Vieweg & Sohn. Ciena 1·25 marka.

Böhmerle, Versuche über Bestandesmassenaufnahmen. Wien. Frick.

R a d i ē. Voćarstvo. Križevac, tiskara G. Neuberga. Ciena 2 for., tvrdo uvezano 2 for. 50 novč. Ova je knjiga izšla već polovicom pr. godine, nu jer još nije bila oglašena u našemu listu, oglašujemo ju sada. Ta je knjiga za naše odnošaje važna zbog toga, pošto je voćarstvo dosta važna grana gospodarstva, a do sele nije još voćarstvo došlo na ovaj stupanj, kojega bi ono moralo kod nas — gdje svi uvjeti za voćarstvo obstoje — vremenom postići. Sam g. pisac, koji je profesor u kr. gosp. i šum. učilištu križevačkom i učitelj voćarstva, sastavio je knjigu, kako i sam kaže, polag najboljih vrela i polag vlastitog izkustva. Ne upuštajući se u razglabanje same stručne vrednosti ove knjige, koju ne možemo pravo prosuditi, jer stručnjaci u voćarstvu nismo, ipak možemo kazati, da je knjiga povoljno u raznih domaćih glasilih ocijenjena i nabava iste preporučena ne samo kod nas, već i od strane mjerodavnih faktora u susjednoj Bosnoj i Dalmaciji, što je sve već dokaz, da odgovara svrhi, za koju je napisana. Nu i sami možemo reći, da nam se svidja raspored građiva, navlastito da dižu vrednost ove knjige mnogobrojne slike (u svem 312), koje su vanredno uspjele, dapače možemo uztvrditi, da se u riedko kojem našem domaćem djelu nalaze tako krasne i vjerne slike. Tu mnogo vriedi za samouka, koji se može iz te dosta obsežne knjige — knjiga ima u svem 336 stranica — dovoljno u voćarstvo uputiti. Čitavo građivo obradjeno tako, da izim uvoda od 18 stranica sledi: I. dio, koji govori o uzgoju voćaka (11—86 str.); II. dio, koji govori o njegi voćaka ili voćarstvu u užem smislu (86—148 str.); dalje sledi uzgoj patuljastih voćaka (149—242 str.); o rezu patuljastih voćaka (243—299 str.); uzgoj inih voćaka i voćnoga grmlja (300—310 str.); bolesti voćaka i voća, te štetne i koristne životinje po voćarstvo (311—336 str.). Knjiga je vredna, da se što više razprostrani medju svim krugovima, kojima mora napredak domaćeg voćarstva na srdu ležati, pa ju možemo preporučiti i gg. šumaram i lugarom, koji dolazeći često u dodir sa narodom, imadu prilike, da dobrim primjerom i savjetom pouče narod i da mu pripomognu, da dodje na veći stupanj kulture i blagoslanja. — Knjiga dobiva se u samoga pisca uz naznačenu cienu i 15 novčića u ime odpravnih troškova.

Odgovor

na pitanja, stavljenia na str. 476. broj 11. i 12. «Šumarskog lista» od g. 1898.

Ad I.

Da to pitanje uzmognemo riješiti, valja da ponajprije riješimo pitanje, koji disciplinarni zakon vredi za urednike i službenike kod imovnih občina u hrvatsko-slavonskoj Vojnoj Krajini.

Naredbom bana kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije kao kraljevskog povjerenika u poslu sjedinjenja hrvatsko-slavonske krajine od 2. rujna 1881. broj 2831./pr. jest, pozivno na ustanove II. alineje 10 članka c. i kr. naredbe od 15. srpnja 1881. „glede sjedinjenja hrvatsko-slavonskog krajiškog područja s kraljevinama Hrvatskom i Slavonijom“ glasom koje je u hrvatsko-slavonskoj vojnoj krajini dosada valjani disciplinarni zakon od 15. lipnja 1873. izvan krieposti stavljen, i po kojem se na krajiške upravne činovnike i poslužitelje oni isti karnostni propisi uporabiti imadu, koji se uporabljaju za činovnike i poslužitelje u području kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, o d r e d j e n o, da se počam od 1. kolovoza karnostna vlast nad rečenim upravnim osobljem u hrv.-slav. vojnoj krajini imade urediti analogno kako u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji po 8. točki dodatka A. zakona od 15. studena 1874. «ob ustrojstvu političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji».

Ovom banskom naredbom izdan je ujedno primjerak u Hrvatskoj i Slavoniji tada u krieposti stojeće ces. naredbe od 10. ožujka 1860. o karnostnom postupanju sa c. kr. urednicima i služacima drž. z l. kom. XV. br. 64. od g. 1860.) time, da se karnostne iztrage proti službenim organima imovnih obćina u smislu §. 8. zakona od 11. srpnja 1881. (kojim se razjašnuju odnosno preinačuju neke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnim obćinama u hrv.-slav. Vojnoj Krajini) imadu prema gornjoj carskoj naredbi provesti po okružnim upraviteljima ili po uredovnom osoblju označenom u §. 6. naputka C. k zakonu od 11. srpnja godine 1881.

Medjutim stupio je u kriepost za urednike i službenike, namještene kod županijskih i kotarskih oblastih, z a k o n o d 5. v e l j a č e 1886. o k a r n o s t n o j o d g o v o r n o s t i .

Po §. 29. tog zakona svi zakoni i naredbe, koje i koliko stoje u oprieci s ovim zakonom stavljuju se izvan krieposti, a po tom je ovim zakonom izvan krieposti stavljena i ces. naredba od 10. ožujka 1860.

Pošto se pako prema rečenoj c. i kr. naredbi II. alineja §. 10. i banskoj naredbi za službene organe imovne obćine imadu uporabiti karnostni propisi valjani za činovnike i sluge autonomne hrvatsko-slavonske zemaljske uprave; pošto je upitna ces. naredba od 10. ožujka 1860. za ove organe izvan krieposti stavljena; pošto je u zakonu od 5. veljače 1886. ob ustroju županija (§. 68.) navedeno, da se karnostna vlast nad činovnicima i službenicima žup. i kot. oblastih (osim vel. župana) opredieljenje posebnim zakonom iz čega proizlazi, da karnostni zakon od 5. veljače 1886. stoji u savezu i da nadopunjuje zakon od 5. veljače 1886. ob ustroju županija; i pošto §. 4. zakona od 5. veljače

1886. ob ustroju županija određuje, da ovim zakonom ostaju netaknute imovne obćine hrvatsko-slavonske krajine samo u svom teritorijalnom obsegu tako i u unutarnjem ustrojstvu svom; iz čega proizlazi, da imovne obćine glede karnostne vlasti nisu izuzete, budući da se karnostna vlast ne može smatrati unutarnjim ustrojstvom; to se mora zaključiti, da za službene orrgane, urednike i službenike imovnih obćinah imade valjati sada karnostni zakon od 5. veljače 1886.

Od dana dakle, kojim je taj zakon stupio u kriepost, valjalo je njega uporabiti u disciplinarnim predmetima proti činovnikom i službenikom krajiških imovnih obćina.

Ako se uzprkos tome izrekla disciplinarna presuda uporabom ces. naredbe od 10. ožujka 1860. — to ipak sva odnošenja skopčana s tom presudom imadu se prosuditi po zakonu od 5. veljače 1886., jer se je uporabom tog zakona imala presuda izreći i jer se po obćenitim postupovnim načelima ta odnošenja imadu ravnati po onom zakonu, koji je u krieposti bio, kad je dotična presada izrečena.

Ako je dakle činovnik disciplinarno presudjen na premještenje o vlastitom trošku za krieposti zakona od 5. veljače 1886., tada se prema gore spomenutom razlaganju u pogledu brisanja te kazne iz njegovog osobnika, valja držati propisa tog zakona.

§. 28. cit. zakona određuje, da se samo kazna ukora smije brišati, za to takav urednik presudjen za krieposti cit. zakona ne će moći uspješno zatražiti, da mu se dosudnjena kazan premještenja briše iz osobnika.

Drugčije se stvar imade, ako je urednik bio presudjen za krieposti citirane carske naredbe. §. 13. te naredbe dozvoljava brisanje svake disciplinarne kazne nakon izminuća trogodišnjeg bezprikornog ponašanja u službi.

U tom slučaju, pošto se na odnošenja s disciplinarnom presudom, izrečenom za krieposti cit. ces. ces. naredbe imade uporabiti ta naredba, moći će dotični urednik uspješno zatražiti brisanje kazne premještenja.

(Nastavit će se).

Dr. A. G.

Promet i trgovina.

Trgovina sa drvom drži se na onoj visini, kako smo to u našem izvještaju priobćenom u zadnjem broju ovoga lista iztaknuli, a i nešto življiji promet opaža se i na dužičarskom trgu, kako se to iz niže navedenog izvješća razabrati može. Sama godina 1898. bila je uješto bolja

za šumsku trgovinu u obće od god. 1897., kako to potvrđuju mnogi izvještaji oglašeni do sada u raznim stručnim glasilima. Od upliva je to bilo i na prodaju dužice, koje je preko Rieke i Trsta za preko 2 miliona komada više izveženo nego li godine 1897. Potanki izkaz o tom niže sledi. Što se mjestnoga trga tiče, traži se ushled blage zime gradjevni lies, jer je vrieme za razne vanjske raduje povoljno, nu tim je slabija prodja ogrievnoga drva.

Izvoz francuzskih dužica iz Rieke i Trsta u mjesecu prosincu 1898.

Ime broda	Vrst	Pod zastavom	Odpremila kuća	Za Cette	Za Bordeaux	Za Marseillu	Za Algir	Za tičku	Za Italiju
Iz Rieke									
Dubrovnik ..	Parob	A. Ug.	J. B. M. Gairard	—	—	—	—	—	15247
Dauno . . .		Tal.	Gairard i Gaffinel	—	—	—	—	—	6462
Beatrice . . .	"	A. Ug.	Christ. Gaffinel	—	731437	—	—	—	—
Austria . . .	"	"	Th. Schadelooch	338092	—	—	—	—	2000
Triglav . . .	"	Tal.	R. Conighi & Arch	—	—	—	48523	—	—
V. Guerrera .	"	A. Ug.	Conig. & Sehad	402355	—	—	—	—	—
Elmstone . . .	"	"	J. B. M. Gairard	—	—	—	—	—	12764
Szapary . . .	"	Norv.	—	—	481978	—	—	—	—
Aarstein . . .	"	A. Ug.	Christ. Gaffinel	—	—	—	—	6000	—
Timavo . . .	"	"	—	280059	—	—	—	—	—
Isonzo . . .	"	"	R. Conighi & Arch	—	14774	—	—	—	—
Sz. Laszlo . .	"	Franz.	—	—	—	—	212054	—	—
Raymund . . .	"	A. Ug.	—	—	—	—	—	—	—
Enrica . . .	Jedr.	Tal.	J. B. M. Gairard	—	—	—	—	—	12074
Peuceta . . .	Parob	"	Christ. Gaffinel	—	—	—	—	—	5500
Fieramosca .	"	Engl.	—	855694	—	—	—	—	—
Jos. Scicluna .	"	"	R. Conighi & Arch	—	—	—	—	—	—
Nuova Sarah .	Jedr.	Tal.	J. B. M. Gairard	—	41337	—	—	—	—
Segesta . . .	Parob.	"	—	—	—	—	—	—	1520
O-car . . .	"	A. Ug.	—	281458	—	—	—	—	—
Mediterrano .	"	Tal.	—	—	—	—	—	1847	—
Iz Trsta									
Fiaramosca .	Parob	Tal.	D Amicisi i Gaffin.	—	—	—	—	—	1250
Aarstein . . .	"	Norv.	J. B. M. Gairard	—	231764	—	—	—	—
Triglav . . .	"	A. Ug.	Th Schadelooch	185024	—	—	—	—	—
Karehmond .	"	Franz.	R. Conighi & Arch	—	—	—	15000	—	—
Giovanni . . .	Jedr.	Tal.	J. B. M. Gairard	—	—	142064	—	—	—
Oscar . . .	Parob.	A. Ug.	—	168104	—	—	—	—	3972
Buda . . .	"	"	—	—	—	—	—	—	16473
				352128	231764	142064	15000	—	—

Uvoz francuzkih dužica u Trst mjeseca prosinca 1898.

Primila kuća	Preko Methovica morem	Željeznicom došlo iz:									Ukupno komada
		Pakraca	Rieke	?	Gradea	Banjalučke	Požega	Budimma	Szatmara	Vinkovaca	
Morpурго & Parente liq	120000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120000
C. Berger & Co.	—	52000	—	—	—	—	—	—	—	—	52000
Christian Gaffinel	—	—	—	16000	12000	—	12000	—	—	—	40000
G M De Amicis	—	—	24000	—	—	—	—	—	—	—	24000
R. Conighi & Arch	—	—	—	—	—	—	—	12000	4000	4000	20000
Giacomo F Gravos	—	12000	—	—	—	8000	—	—	—	—	20000
S. A. Megari	—	—	8000	—	—	—	—	—	—	—	8000
J. B. M. Gairard	—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	4000
	120000	64000	36000	16000	12000	8000	12000	12000	4000	4000	288000

Francuske je dužice u svem izveženo u:

	Preko Trsta	Preko Rieke	Ukupno
Francuzku	726.956	3,467.069	4,194.025
Algir	15.000	260.577	275.577
Italiju	16.473	55.414	72.887
Grčku	7.041	8 000	8.000
	758.429	3,791.060	4,550.489 komada.

Izvoz francuzke dužice iz Austro-Ugarske preko Trsta i Rieke u godini 1898.

Opremna kuća J. B. M. Gairard opremila je u Francezku za Bordeaux 4046067 kom., za Cette 5404181 kom., za Marseillu 1458104 kom., zatim u Algir i Tunis 4839 kom., Italiju 1135437 kom., Azijatsku Tursku 301000 kom., Španiju i Portugal 1015 kom., Englezku 20000 kom., Grčku 87509 kom. ukupno 12458152 kom.

Opremna kuća Th. Schadelooch opremila je u Francezku za Bordeaux 4743776 kom., za Cette 4041171 kom., za Marseillu 793113 kom., ukupno 8578060 komada.

Opremna kuća R. Conighi & Arch opremila u Francezku za Bordeaux 3059870 kom., za Cette 3201255 kom., za Marseilu 773012 kom., za Rouen 6440 kom., zatim u Algir i Tunis 260577 kom., u Italiju 3135 kom., ukupno 7294289 komada.

Opremna kuća Christ. Gaffinel opremila je u Francezku za Bordeaux 1784485 kom., za Cette 3842179 kom., za Marseillu 512352 kom.,

zatim u Algir i Tunis 161486 kom., u Italiju 379742 kom., u Englezku 121500 kom., u Grčku 49696 kom., u Belgiju 600 kom., ukupno 6852140 komada.

Opremna kuća G. Glass odpremila je u Francezku za Bordeaux 784371 kom., za Cette 1005617 kom., ukupno 1789988 komada.

Opremna kuća G. M. De Amicis odpremila je u Italiju 59331 kom., u Španiju i Portugal 287336 kom., ukupno 346667 komada.

Vlastelinstvo Kutjevo odpremilo je u Francezku za Bordeaux 83162 komada.

Ostale opremne kuće odpremile su u Algir i Tunis 2000 kom., u Italiju 73141 kom., u Španiju i Portugal 3000 kom., u Holandiju 186162 kom., u Njemačku 5000 kom., ukupno 269303 komada.

Ukupno odpremljeno u Francezku za Bordeaux 13491731 kom., za Cette 17494403 kom., za Marsiellu 3536581 kom., za Rouen 6440 kom., zatim u Algir i Tunis 428902 kom., u Italiju 1650786 kom., u azijatsku Tursku 301000 kom., u Španiju i Portugal 291351 kom., u Holandiju 186162 kom., u Englezku 141500 kom., u Grčku 137205 kom., u Njemačku 5000 kom., u Belgiju 700 kom. Sveukupno 37681761 komad.

Opetovanje ukupnog izvoza u god. 1898.

Za Francezku	34529155	komada.
Za Italiju	1650786	*
Za Algir i Tunis	428902	*
Za azijatsku Tursku	301000	*
Za Španiju i Portugal	291351	*
Za Holandiju	186162	*
Za Englezku	141500	*
Za Grčku	137205	*
Za Njemačku	5000	*
Za Belgiju	700	*
Ukupno	37671761	komada.

Izveženo je tečajem zadnjeg desetgodišta francezke dužice u svem komada:

Godine	Preko Trsta	Preko Rieke	Ukupno
1889.	13076317	48519889	61596206
1890.	5320494	38897291	44317785
1891.	7584283	70803597	68387880
1892.	7167791	33952925	41120716
1893.	7119965	53130919	60250884

Godine	Preko Trsta	Preko Rieke	Ukupno
1894.	2552475	52292606	54845081
1895.	2783356	31440288	34223644
1896.	4759155	37156901	41016056
1897.	1538079	34309422	35847501
1898.	3795180	33876581	37671761

Uspjeh dražbe sjećina od god. 1898./9. kod II. banske imovne obćine u Petrinji. Sjećina «Evin budjak» procijenjena na 12.650 for. prodana za 12.784 for. tvrdki Schwartz (1% iznad procjene). Sjećina «Dvojani» procijenjena na 7456 for. prodana za 7474 tvrdki Schwartz (0.3% iznad procjene). Sjećina «Nartak» procijenjena na 3715 for. proza 4011 for. tvrdki Sachs (8% iznad procjene). Za sjećinu «Stari gaj» procijenjenu na 5170 for. stiglo je 6 ponuda; najbolja je bila ona tvrdke Schwab sa 6470 for., nu ipak nije prihvaćena, već će ta sjećina opet na prodaju doći. Sjećina «Evin budjak» (Lipovača) procijenjena na 17.400 for. prodana za 17.562 for. tvrdki Schwarz (1% iznad procjene).

Ciene krznarskih koža na bečkom trgu. Ove su cene bile polag tržnog izvještaja priobćenog u «Oesterreichische Forst. u. Jagdzeitung» za vrieme od 6.—11. o. mj. kako sliede: tvorovi $3\cdot5$ — $4\cdot5$ for.; domaće kune 12 — 16 for.; kune zlatice 10 — $11\cdot5$ for.; lisice $4\cdot25$ — $4\cdot75$ for. po paru (2 kom.).

Različite viesti i sitnice.

Izložba rogovlja i lovačkih trofeja u Zagrebu. Obće hrvatsko društvo za gojenje lova i ribarstva priredilo je u Zagrebu u paviljonu hrv.-slav. gospodarskog društva svoju I. izložbu rogovlja i lovačkih trofeja pod visokim pokroviteljstvom Njegove c. i kr. Visosti nadvojvode Leopolda Salvatora. Ova je izložba bila otvorena od 1.—6. veljače, a našla je doista mnogo odziva u naših domaćih lovačkih krugovih. Zaključkom porote odlikanici su sliedeći izložitelji: Za izloženo rogovlje jelena dopitana je prva nagrada grofu Ladislavu Mailathu; druga nagrada grofu Hinku Khuenu; treća nagrada Mili Kramariću. Za rogovlje lanjaca jelena dobio je prvu nagradu Marko grof Bombelles, drugu Antun barunu Bechtolsheim, treću vlastelinstvo Kutjevo, a četvrtu Vladimir pl. Halper. Za izloženo rogovlje od srnjaka dopitane su prve nagrade Marku grofu Bombellesu, Stjepanu grofu Erdödy-u i Karmelu pl. Zajecu. Drugimi nagradami odlikovani su: Ladislav grof Mailath, Dionis grof Drašković, Metel barun Ožegović. Trećimi nagradami odlikovani su: Konrad Ceraj pl. Cerić,

Dragutin grof Drašković, Brausil Makso, Franjo Aurel pl. Türk, Dragutin Trötzer i Stucin Mirko.

Medju najljepše rogovlje srnjaka spadalo je svakako i ono od srnjaka, što ga je ubio presvjetli gosp. grof M. Kulmer g. 1897. vabljjenjem u zagrebačkoj gori. Nu pošto je g. grof bio članom porote, nije se taj izložak mogao nagraditi.

Izloženo je bilo sveukupno 610 srnečih parožaka, 37 jelenjih i 18 lančevih rogova, te 10 rogova od divokoza, i to sve iz raznih lovišta iz Hrvatske i Slavonije.

Izložbu posjetilo je što plaćajućih što bezplatno (djaci raznih srednjih učilišta) oko 1300 osoba.

Njegova preuzvišenost gosp. ban grof K h u n - H e d e r v á r y kao i presvjetla gospodja banica takodjer su u nedjelju počastili izložbu poduljim posjetom, te su dočekani od družtvenog podpredsjednika grofa M. Kulmera i družtvenoga tajnika prof. Kesterčanka, koji im je podjedno bio tumačem pri pregledavanju pojedinih izložaka.

Ubili medvjedie i uhvatili njezina živa dva mlada. Na pobudu šum. vježbenika g. Jerka pl. Rukavine pošli su pr. mj. lugar im. obć. otočke sreza Begovače i dva seljaka, da traže medjeda. Doista pošlo im je za rukom naći u brlogu medvjedie, koju su i ubili, a živa su i dobili njezina dva mlada. Šum. vježbenik g. J. pl. Rukavina opisao nam je tu zgodu na veselje naših mnogih članova — lovaca, nu jer nam prostor lista za sada ne dozvoljava, moći ćemo tekar u slijedećem broju tu erticu donieti.

Šljuke u okolini križevačkoj. G. S. iz Vrbovca prijavljao nam je, da je imao već u prvoj polovici veljače o. g. sreću, ubiti 3 komada šumskih šljuka. Kako je zima blaga, moguće je, da su se šljuke stale seliti sa juga na sjever, nu nama se čini vjerojatnije, da su te šljuke u nas prezimile, jer je zima blaga, kako već dugo nije bila.

Izum domaćeg stručnjaka. G. L. Perok prije šumar i absolvent domaćeg šumarskog zavoda, a sada kr. financ. pomoć. tajnik, izumio je vrlo zgodan čep (vranj) za bačve i dao je taj izum patentirati. Opis «Perokovog patentiranog čepa» bio je priložen zadnjemu broju našega lista, da se gg. članovi s tim praktičnim izumom našega stručnjaka upoznaju, a donosimo tom zgodom i viest, da je g. Perok izumio i vrlo zgodnu napravu za vinske pipe, kojoj je svrha, da zaprijeći ne dozvoljeno trošenje tekućina iz bačve.

Poučni tečajevi za praktične gospodare i šumare. Da se već u službi stojeći gospodari i šumari, kojim nije moguće zbog mnogih poslova svojega zvanja pratiti razvoj gospodarske i šumarske znanosti, upoznaju sa najnovijimi stečevinama teorije i prakse, obdržavaju se već

od više godina na e kr. visokoj školi za zemljotežtvu u Beču posebni poučni tečaji. Pošto se ove godine kane i na bečkom sveučilištu obdržavati popularni poučni tečajevi, pa jer se želi, da i kod tih tečajeva sile prije spomenute škole sudjeluju, to se obzirom na popularne tečajeve na bečkom sveučilištu, neće poučni tečajevi na školi za zemljotežtvu o. g. obdržavati.

Polazak visokih šumarskih zavoda školske godine 1897./8. Na njemačkih viših šumarskih učilištih bilo je upisano u zimskom semestru (z. s.) i ljetnom semestru (l. s.) slušatelja šumarstva, a od toga kandidata za državnu službu (d. s.), kako sledi:

	z. s.	za d. s.	l. s.	za d. s.
visoka škola za zemljotežtvu Beč . .	210	191	215	201
šumarsko učilište Aschaffenburg . .	126	98	125	97
šumarska akademija Eberswalde . .	73	25	75	27
šumarsko učilište Eisenach	23	7	27	11
sveučilište Giessen	13	11	17	13
politehnika Karlsruhe	34	32	29	18
sveučilište Monakov	144	116	145	114
šumarska akademija Münden . . .	48	29	43	27
“ , Tharandt . . .	100	34	80	20
sveučilište Thübingen	35	34	38	32,

dočim je u zimskom semestru g. 1898-9. upisano na šumarskoj akademiji u Zagrebu 31, a u još preostalom III. šum. tečaju (I. i II. dokinut) u Križevcima, 14 slušatelja šumarstva. Iz ovoga se vidi, da je posjet naše šumarske akademije vrlo brojan, dapače i previše brojan. Da bude našim čitateljem, kojima nisu odnošaji njemačkoga školstva sasvim poznati, jasnije, što li se razumjeva pod aspirantom na državnu službu — a ostalih je često i više, nego samih aspiranta na državnu šumarsku službu, kao to je to primjerice na šumarskoj akademiji u Tharandtu — moramo spomenuti, da se pod takovimi razumjevaju tuzemci, koji ne imaju ono predznanje, koje se od redovitih slušatelja zahtjeva. To je predznanje za sva gore spomenuta njemačka učilišta svršena srednja škola sa izpitim zrelosti. Ujedno se ne mogu brojiti u aspirante na državnu službu svi inozemci makar i imali predznanje, koje se traži od redovitih slušatelja, dakle od aspiranta na državnu službu one države, u kojoj je škola. Poznato nam je od našeg putovanja u Njemačkoj, kad smo više gornjih zavoda posjetili, da imade najviše inozemaca u šumarskoj akademiji u Tharandtu.

Nova piljana u Dugomselu kraj Zagreba. Tvrdka Weiss i Benedek podigla je novu parnu piljanu u Dugomselu, koja već radi. Drago nam je, da možemo ovu vest donjeti, jer kako se množe piljane,

tako rastu i ciene drva i šumska renta, a domaći ljudi nalaze zarade. Bude li zgode pregledati čemo ovu piljanu, ili bar donieti potanjih viesti o ustrojstvu iste.

Šumarsko učilište u Aschaffenburgu nosi polag viesti donešene »Oesterreichische Forst- und Jagdzeitung« od početka o. g. službeno naslov »šumarska visoka škola«. Ako i ne ima nikakovih promjena u samom ustrojstvu ovoga zavoda, pravo je, da je ime istoga ovako izmjenjeno, jer se i onako od redovitih slušatelja zahtjeva matura, a profesori imadu čin sveučilištnih profesora.

Članak o našem «Šumarskom domu» sa slikom u bečkim novinama. Br. 840. od 3. veljače t. g. »Oesterr. Forst- und Jagdzeitung« donosi lep članak o našem «Šumarskom domu», družtvenom muzeju, otvorenju šumarske akademije i tom prigodom obdržavane 22. glavne skupštine našega društva. Ujedno donešena je u istom broju slika »Šumarskog doma« izradjena polag fotografije tvrdke Mosinger i Breyer, kao i tlorisi prizemlja, I. i II. kata.

Prvi talijanski šumarski kongres u Rimu koncem g. 1897. Pošto je kraljevina Italija u šumarstvu vrlo zaostala, a mnogobrojne su šume već odavna izkrčene, a i dalje se krče, to su talijanski domoljubi, zabrinuti za daljni obstanak šuma, sazvali šumarski kongres u Rim, na kojem su stvorili mnogo znamenitih zaključaka, kojima je svrha, da se i talijansko šumarstvo podigne na onaj stupanj, na kojem se ono već odavno nalazi u svim naprednim evropskim državama. — Doista je talijansko šumarstvo slabo; šumski zakon stupio je tek godine 1877. u kriepost, a dosta je manjkav; šumarsku školu imade Italia samo u Vallombrozi; šumarski list samo jedan. O ovom kongresu ubavjestio je njemačku publiku naš zemljak g. prof. Dudan u »Oesterr. V. j. Schrift f. d. ges. Forstwesen« od pr. god., pa čemo se mi možda još i potanje na taj kongres u kojem od budućih brojeva osvrnuti.

Poziv.

Umoljavam p. n. gg., kojima sam uz naznaku ciene priposlao pr. g. moju »fotogrametriju«, da mi izvole 1 for. 60 novč. po eksemplaru priposlati, u koliko to još do sele učinili nisu.

F. pl. Kružić,

profesor u kr. gosp. i šum. učilišta u Križevcima.

SADRŽAJ.

	Strana
<i>Nekaje šumsko, drveće i grmlje. Piše Drag. Hirc. (Svršetak).</i>	105—115
<i>Nješto o postanku obteg šumskog zakona od 3. prosinca 1852</i>	115—136
<i>Nadležnost upravnih oblasti u šumskim stvarima. Napisao Dr. A. Goglia</i>	
<i>Listak. Osobne viesti: — Premještenja. — Zahvalio se na službi.</i>	
— Umrli.	147—148
<i>Družtvene viesti: — P. n. gg. članovom i prijateljem domaćeg šumarstva. — Molba. — Dar namjenjen družtvenom šumarskom muzeju. — Družtveni šumarski muzej. — Poziv na uplatu članarine.</i>	148—150
<i>Šumarsko i gospodarsko knjižstvo</i>	150—151
<i>Odgovor na pitanja stavljena na str. 476. br. 11. i 12. „Šumarskog lista“ od g. 1898.</i>	151—153
<i>Promet i trgovina</i>	153—157
<i>Različite viesti i sitnice: — Izložba rogovlja i lovačkih trofeja u Zagrebu. — Ubili medvjedu i uhvatili njezinu živa dva mlada. — Šluke u okolini križevačkoj. — Izum domaćeg stručnjaka. — Poučni tečajevi za praktične gospodare i šumare. — Polazak visokih šumarskih zavoda školske godine 1897./8. — Nova piljana u Dugomselju kraj Zagreba. — Šumsko učilište u Aschaffenburgu. — Članak o našem šumarskom domu sa slikom u bečkim novinama. — Prvi talijanski šumarski kongres u Rimu koncem godine 1897.</i>	157—160
<i>Poziv</i>	160

Sve domaće i strano
Šumsko sjemenje

naročito

žir hrasta lužnjaka i hrasta kitnjaka

sjemenje voćaka, kao što i sve vrsti gospodarskoga
sjemenja, prodaje uz garantirano najbolju klicavost,
a kraj sniženih željezničkih odpremnih troškova,
vrlo jeftino

Béla Faragó,

vlastnik grijaćnice za šumsko sjemenje
i trgovine sa sjemenjem.

u Zala Egerszegu u Ugarskoj.

Nagradjen počastnom diplomom, zlatnom i srebrnom kolajnom i pri-
zanicami mnogih šumskih ureda.

Cienici šalju se na zahtjev badava.

Ponuda, 100-200 for.

onomu, koji mi pomogne, da dobijem mjesto šumara.

Šumar sam sa državnim izpitom, 39 godina
star, služio sam 8 godina kao šumarski upravitelj,
a imadem sjajne i zaslužene svjedočbe, vješt sam
njemačkom, českom i hrvatskom jeziku.

Blagohotne ponude neka se uprave na adresu

O. J. Bersencze

Somogy u Ugarskoj.

Diskrecija je strogo zajamčena.